

PROJEKT

UCHWAŁA Nr ...../ ...../08

Rady Miejskiej w Halinowie

z dnia ..... czerwca 2008 roku

w sprawie: *Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Gminy Halinów na lata 2008-2013.*

Na podstawie art.18 ust.1 ustawy z dnia 08 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz.1591 z późn. zm.), art.17 ust.1, pkt.13 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004 r. Nr 64, poz.593 z późn. zm.)

Rada Miejska w Halinowie uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji System Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną Gminy Halinów na lata 2008-2013 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Halinów.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**STRATEGIA
INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY HALINÓW
NA LATA 2008-2013**

MAJ 2008

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	5
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	7
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	7
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE	8
1.3. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	9
1.3.1. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	9
1.3.2. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ ..	10
1.3.3. NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013 (NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI 2007-2013)	10
1.3.4. PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI	11
1.3.5. STRATEGIA WOJEWÓDZKA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ DLA WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2005-2013	12
1.3.6. POWIATOWA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2006-2016	12
1.3.7. STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU MIASTA I GMINY HALINÓW DO 2020 ROKU	13
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	14
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	14
2.2. DEMOGRAFIA	15
2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	17
2.4. KWESTIA DZIECKA	24
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH	27
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE	30
2.7. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	33
2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI	35
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY	36
2.10. ANALIZA SWOT	41
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	45

2.11.1. INSTYTUCJE SAMORZĄDOWE	45
2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	46
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	46
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	48
3.1. MISJA	48
3.2. CELE STRATEGICZNE, SZCZEGÓŁOWE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	48
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII	52
3.3.1. MONITORING I EWALUACJA	52
3.3.2. WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII	52
3.3.3. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW	53
3.3.4. PROPONOWANE PROJEKTY – BANK POMYSŁÓW	54
4. UWAGI KOŃCOWE.....	59

WPROWADZENIE

Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy. W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w **Urzędzie Miejskim w Halinowie** i w **Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Halinowie** przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności) oraz Narodową Strategią Integracji Społecznej, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 roku.

W pracach nad strategią uczestniczyli eksperci, specjaliści, przedstawiciele środowisk oświaty, kultury, ochrony zdrowia, sądownictwa, policji, pomocy społecznej, przedstawiciele organizacji pozarządowych i samorządu lokalnego.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Halinów na lata 2008-2013 składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wstępnej, diagnostycznej i programowej. Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu – są w niej przedstawione: aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna, oraz analiza dokumentów strategicznych, z którymi powinna korespondować strategia.

Część diagnostyczna dokumentu zawiera charakterystykę gminy, informacje na temat sytuacji demograficzno-bytowej jej mieszkańców oraz diagnozę problemów społecznych gminy, opartą na badaniu źródeł zastanych oraz analizie specjalnie skonstruowanych do tego celu ankiet i wywiadów. Diagnoza obejmuje następujące kwestie:

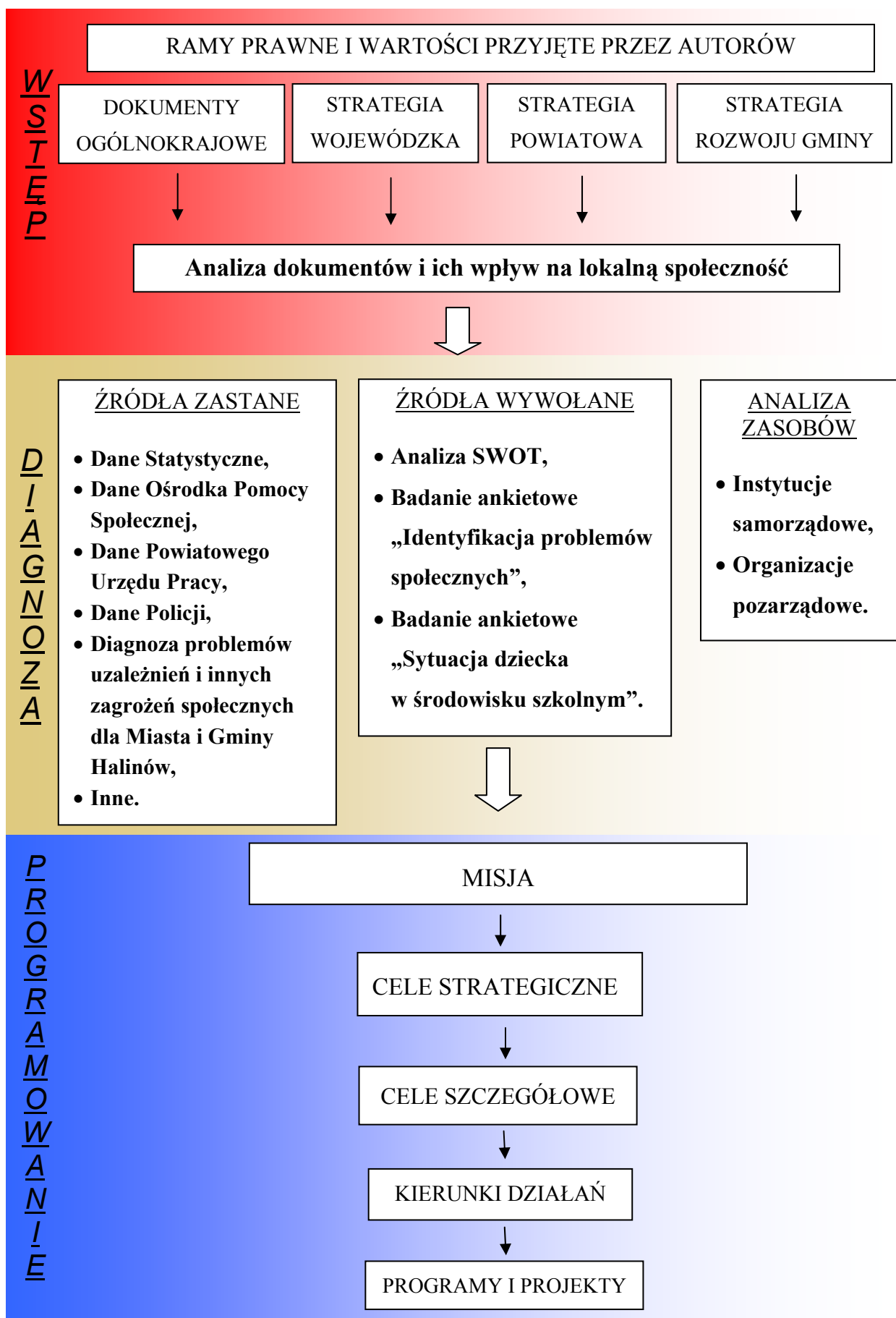
1. Marginalizacja i wykluczenie w perspektywie Ośrodka Pomocy Społecznej;
2. Kwestia dziecka;
3. Kwestia osób bezrobotnych;
4. Kwestia uzależnień i przemocy w rodzinie;
5. Kwestia niepełnosprawności;
6. Kwestia przestępczości;
7. Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych na terenie gminy;
8. Analiza SWOT;
9. Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych.

W podsumowaniu części diagnostycznej, po nałożeniu wyników dokonanej analizy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu gminnego, zostały wskazane najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej dokumentu. Ponadto pokazany został związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego.

W części programowej dokumentu zostały przedstawione najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań. Ponadto została zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu i ewaluacji jej realizacji. Część programowa dokumentu zawiera również projekty zaproponowane przez przedstawicieli organizacji pozarządowych i instytucji gminy działających w obszarze polityki społecznej.

Przedstawienie graficzne metodologii opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Halinów na lata 2008-2013 prezentuje poniżej zamieszczony diagram.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, oraz zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna. Ponadto zawiera ona analizę dokumentów programowych opracowanych na poziomie kraju, województwa i powiatu, z którymi powinna korespondować strategia.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.). Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. z 2005 r. Nr 86 poz. 732 z późn. zm.),

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów w roku 2003 Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu. Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013),
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądanego, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich odrzuca jako złe, czyli traktuje jako „antywartości”, inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przeczności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpocząć każdy rodzaj oferowanej pomocy.

1.3. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.3.1. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei, które Polska w pełni zaakceptowała i oficjalnie potwierdziła poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich UE w marcu 2000 roku.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnił te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;

- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu programów zdrowia publicznego obejmujących kobiety i dzieci.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.3.2. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz instytucje charytatywne, kościoły i związki wyznaniowe. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

1.3.3. NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013 (NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI 2007-2013)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Europejskiej, ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, przygotowano strategiczne wytyczne w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, określające indykatywne ramy interwencji funduszy z uwzględnieniem innych polityk Unii Europejskiej. Projekt tego dokumentu Komisja Europejska opublikowała w dniu 5 lipca 2005 r. pod nazwą „Polityka spójności wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne Wytyczne Wspólnoty 2007-2013” (SWW). Dokument ten zaleca każdemu funduszowi realizację celu priorytetowego, którym jest promowanie harmonijnego, zrównoważonego i trwałego rozwoju Wspólnoty. Uwzględnienia przy tym zalecenia KE

w zakresie polityki gospodarczej oraz zatrudnienia – Zintegrowany Pakiet Wytycznych w sprawie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na lata 2005-2008 (ZPW).

Na podstawie zapisów Strategicznych Wytycznych Wspólnoty Polska opracowała „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie” (NSRO), które integrują główne priorytety Wspólnoty z priorytetami polskimi, uwzględniając jednocześnie zapisy Krajowego Programu Reform, odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS).

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia określają działania o charakterze rozwojowym, jakie rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO służą jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji sektorów i regionów problemowych. Zakładanym efektem strategii proponowanej w NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i zbliżenie poziomu rozwoju do obecnie najbiedniejszych starych państw członkowskich, a w dłuższej perspektywie poziomu zbliżonego do średniej europejskiej.

W wyniku przeprowadzonej analizy, która wykazała różnice poziomu społecznego-gospodarczego rozwoju kraju oraz poszczególnych jego regionów w stosunku do innych krajów UE, oraz w odpowiedzi na wyzwania Strategii Lizbońskiej i cele Zintegrowanego Pakietu Wytycznych, których instrumentem realizacji na gruncie krajowym jest Krajowy Program Reform, sformułowano cel strategiczny Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Zakłada on tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel strategiczny osiągnąć będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych, co oznacza, że wszystkie programy, działania i projekty podejmowane w ramach NSRO realizują je jednocześnie aczkolwiek w różnym zakresie. Celami horyzontalnymi NSRO są m.in.:

- poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa;
- poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej;
- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski;
- wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

1.3.4. PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI

Najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich w celu osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia. Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Problematyka integracji społecznej została ujęta w dwóch priorytetach tego Programu, tj. w realizowanym na poziomie centralnym priorytecie I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz w realizowanym na poziomie regionalnym priorytecie VII „Promocja integracji społecznej”. W ramach tych priorytetów przewidziano następujące działania odnoszące się do problematyki integracji społecznej:

- Priorytet I – Działanie 1.2. „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”, którego cel zakłada podniesienie jakości i efektywności funkcjonowania instytucji działających w obszarze pomocy i integracji społecznej poprzez rozszerzanie realizowanych przez nie usług, poprawę systemu monitorowania i oceny efektywności podejmowanych działań oraz inwestycje w rozwój kwalifikacji i kompetencji kadr;
- Priorytet I – Działanie 1.3. „Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej”, którego celem jest opracowywanie, wdrażanie i promocja ogólnopolskich i ponadregionalnych rozwiązań z zakresu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej, skierowanych do grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym w szczególności: młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, osób pozbawionych wolności, osób niepełnosprawnych oraz członków społeczności romskiej, a także upowszechnianie rozwiązań na rzecz godzenia życia zawodowego i rodzinnego oraz wyrównywania szans kobiet i mężczyzn w dostępie do zatrudnienia;
- Priorytet VII – Działanie 7.1. „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji”, którego cel zakłada rozwijanie aktywnych form integracji społecznej i umożliwianie dostępu do nich osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz poprawę skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w regionie;

- Priorytet VII – Działanie 7.2. „Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej”, którego celem jest poprawa dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i rozwijanie sektora ekonomii społecznej;
- Priorytet VII – Działanie 7.3. „Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji”, którego celem zakłada wsparcie dla rozwoju inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych, przyczyniające się do realizacji strategii rozwoju kapitału ludzkiego na terenach wiejskich.

Pośrednio dla problematyki integracji społecznej istotne jest również wyznaczone w ramach Priorytetu V – Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora”, którego celem zakłada wspieranie potencjału organizacji pozarządowych w celu ich efektywnego i profesjonalnego uczestnictwa w mechanizmach partnerstwa, szczególnie w obszarach istotnych dla realizacji Strategii Lizbońskiej i Krajowego Programu Reform.

1.3.5. STRATEGIA WOJEWÓDZKA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ DLA WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2005-2013

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa mazowieckiego. „Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2005-2013” pozwala zaplanować działania województwa z zakresu polityki społecznej w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym, takim jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych.

Zadaniem samorządu województwa jest nie tylko rozwiązywanie problemów społecznych, ale również organizowanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w miejscu ich zamieszkania przy udziale jednostek organizacyjnych samorządów lokalnych. Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe rozwiązania, zmierzające do wyrównywania poziomu życia mieszkańców Mazowsza. Strategia określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

W toku prac nad strategią misję samorządu województwa mazowieckiego, realizowaną w ramach strategii wojewódzkiej polityki społecznej Mazowsza na lata 2005-2013, określono jako „osiągnięcie odczuwalnych społecznie, pozytywnych efektów w zakresie priorytetowych obszarów polityki społecznej, jakie stanowią: ubóstwo, uzależnienia, starość, bezrobocie, niepełnosprawność”. Dla każdego z pięciu wyodrębnionych obszarów sformułowano następujące cele strategiczne.

I. Ubóstwo

1. Podejmowanie selektywnych działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa, ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie
2. Tworzenie mechanizmów wychodzenia z bezdomności i zapobiegających przechodzeniu osób ubogich w stan bezdomności

II. Uzależnienia

1. Zahamowanie wzrostu spożycia alkoholu, promocja zdrowego stylu życia, rozwijanie postaw sprzyjających tym zachowaniom
2. Ograniczenie używania i dostępności do narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz związanych z tym problemów

III. Starość

1. Podniesienie jakości życia osób starszych, zaspokajanie ich potrzeb poprzez spójne i skoordynowane działania podmiotów mających wpływ na realizację regionalnej polityki społecznej

IV. Bezrobocie

1. Rozwijanie aktywnej polityki rynku pracy w zakresie działań objętych pomocą społeczną, wspieranej przez realizację sektorowych i regionalnych programów

V. Niepełnosprawność

1. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu

1.3.6. POWIATOWA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2006-2016

Stworzenie ponadgminnej polityki rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z istotnych zadań powiatu wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Założenia tej polityki znalazły miejsce w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mińskiego. Dokument, określający najistotniejsze problemy do rozwiązania w najbliższej przyszłości (lata 2006-2016), wychodzi naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej, wytycza kierunki działania administracji powiatowej oraz wyznacza cele i zadania funkcjonujących struktur. Ich realizacja ma na celu złagodzenie zjawisk niekorzystnych dla ludzi, którzy z różnych powodów znajdują się w potrzebie.

W trakcie prac nad Strategią, na podstawie diagnozy problemów społecznych występujących na terenie powiatu, określono misję („Powiat miński miejscem zapewniającym wszechstronną pomoc w celu poprawy jakości życia swoich mieszkańców i rozwiązywania istniejących problemów społecznych, dbającym o środowisko naturalne poprzez prowadzenie polityki zrównoważonego rozwoju oraz stwarzającym warunki dla dalszego rozwoju powiatu i swoich mieszkańców”) i cel główny w zakresie polityki społecznej w powiecie mińskim na lata 2006-2016 („Stwarzanie społeczności lokalnej możliwości pozytywnego rozwiązania trudnych sytuacji życiowych, przy zapewnieniu dialogu społecznego i współpracy wszystkich partnerów z wykorzystaniem wszystkich dostępnych zasobów, możliwości i wiedzy”). Następnie wytyczono obszary, w obrębie których przedstawiono cele strategiczne i operacyjne.

I Obszar – Dysfunkcje rodziny

1. Propagowanie prawidłowego wzorca funkcjonowania rodziny
  - 1.1. Promocja modelu rodziny
  - 1.2. Pomoc rodzinom zagrożonym dysfunkcją
  - 1.3. Prawidłowe spędzanie czasu wolnego, służące wzmocnieniu relacji rodzinnych

II Obszar – Bezrobocie

2. Ograniczenie skutków bezrobocia i zapobieganie degradacji społeczno-zawodowych społeczeństwa
  - 2.1. Ograniczenie zjawiska bezrobocia
  - 2.2. Przeciwdziałanie zjawisku dziedzicznego bezrobocia w rodzinach
  - 2.3. Zapobieganie degradacji społeczno-zawodowej – wykluczeniu społecznemu osób długotrwale bezrobotnych
  - 2.4. Tworzenie skutecznych programów aktywizujących dla osób bezrobotnych oraz systemu wsparcia dla nich i członków ich rodzin

III Obszar – Patologie społeczne

3. Ograniczenie zjawiska patologii społecznych
  - 3.1. Sprawny system profilaktyki patologii społecznych
  - 3.2. Zintegrowane działania zmierzające w kierunku pomocy osobom dotkniętym problemem patologii społecznych oraz rodzinom tych osób

IV Obszar – Zapobieganie marginalizacji grup społecznych

4. Ograniczenie zjawiska marginalizacji grup społecznych
  - 4.1. Sprawny system wsparcia grup społecznych dotkniętych marginalizacją
  - 4.2. Szeroki wachlarz ofert wsparcia osób i rodzin dotkniętych marginalizacją
  - 4.3. Poprawa funkcjonowania osób wychodzących z trudnej sytuacji życiowej

1.3.7. STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU MIASTA I GMINY HALINÓW DO 2020 ROKU

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. Silne oddziaływanie czynników zewnętrznych, w których istotną rolę odgrywa dynamika i ekspansywność jednostek terytorialnych (gmin miejskich i wiejskich oraz województw), konkurujących w dostępie do ograniczonego rynku inwestorów i kapitału, wymuszają konieczność stosowania przez władze samorządowe odpowiednich metod zarządzania. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. W obecnych warunkach polskich – na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) – jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią strategie rozwoju.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Halinów do 2020 roku określa najważniejsze działania (ujęte w strategicznych programach działań realizacyjnych) mające na celu systematyczny rozwój gminy oraz wskazuje przewidywane wyniki działań. Powodzenie realizacji Strategii uzależniono od współpracy wszystkich podmiotów składających się na całość gminy – w szczególności władz samorządu lokalnego, podmiotów gospodarczych, a przede wszystkim mieszkańców gminy zainteresowanych w sposób najbardziej żywotny jej efektywną realizacją. W trakcie prac nad dokumentem przedstawiono aktualną sytuację społeczno-gospodarczą gminy, wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwoju, dokonano analizy SWOT, zidentyfikowano występujące problemy oraz wyznaczono zadania, których realizacja ma przyczynić się do poprawy sytuacji w gminie. Jednocześnie określono generalny cel kierunkowy (misję rozwoju), którym jest „zapewnienie jak najlepszego środowiska życia mieszkańcom i korzystnych warunków funkcjonowania podmiotów gospodarczych, przy respektowaniu zasady zrównoważonego rozwoju”, a także „kształtowanie pozytywnego wizerunku Gminy Halinów jako bezpiecznego i przyjaznego miejsca zamieszkania, lokalizacji działalności gospodarczej i pobytu turystów”. Do celów operacyjnych i głównych zadań w strategicznym programie działań realizacyjnych w zakresie usług społecznych zaliczono:

1. Poprawa jakości świadczonych usług i funkcjonowania placówek opieki społecznej
  - Rozszerzenie działalności świetlic środowiskowych i organizacja poradnictwa specjalistycznego
  - Utworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych
2. Poprawa warunków nauczania, pracy i bezpieczeństwa uczniów w placówkach oświatowych
  - Opracowanie „Gminnego programu rozwoju i restrukturyzacji oświaty”, uwzględniającego programy nauczania, bazę lokalową, wyposażenie w pomoce naukowe, prognozy demograficzne oraz możliwości finansowe gminy
  - Wdrożenie systemu promującego osiągnięcia uczniów i nauczycieli oraz szkół
  - Wspieranie rozwoju i działalności Szkolnych Klubów Sportowych
  - Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Halinowie i budowa sali gimnastycznej
  - Utworzenie i prowadzenie liceum ogólnokształcącego
  - Modernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Cisiu i zagospodarowanie jej otoczenia
  - Budowa Gimnazjum Publicznego
3. Rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej
  - Budowa boiska sportowego na terenach gminnych w Długiej Kościelnej
  - Kompleksowe zagospodarowanie terenu Domu Kultury w Halinowie
  - Wykup terenu i budowa hali widowiskowo-sportowej w Halinowie
4. Poprawa bezpieczeństwa i porządku publicznego
  - Zwiększenie etatów w Komisariacie Policji w Halinowie
  - Utworzenie monitoringu wizyjnego w Halinowie
  - Poprawa bezpieczeństwa ruchu na głównych ciągach komunikacyjnych
5. Budowa nowych i modernizacja istniejących gminnych zasobów mieszkaniowych
  - Budowa budynku socjalnego (12 lokali)
  - Remonty istniejącej substancji mieszkaniowej
6. Gospodarowanie nieruchomościami
  - Rozbudowa cmentarza w Okuniewie
  - Budowa cmentarza komunalnego w Długiej Kościelnej
  - Odzyskanie terenów „Starego Parku” w Okuniewie.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Halinów jest gminą miejsko-wiejską, położoną w środkowej części województwa mazowieckiego, w odległości 10 km od granic Warszawy. Jest jedną z trzynastu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu mińskiego. Zajmuje powierzchnię 63,1 km² i liczy 12.542 mieszkańców, z czego 3.266 osób zamieszkuje w mieście Halinów będącym siedzibą władz samorządowych (stan na 31.12.2007 r.). Halinów uzyskał prawa miejskie 1 stycznia 2001 roku i jest jednym z najmłodszych miast w Polsce.

Do gminy należą, oprócz miasta Halinów, dwadzieścia dwa sołectwa: Brzeziny, Budziska, Chobot, Cisie, Desno, Długa Kościelna, Długa Szlachecka, Grabina, Hipolitów, Józefin, Kazimierów, Królewskie Brzeziny, Krzewina, Michałów, Mrowiska, Nowy Konik, Okuniew, Stary Konik, Wielgolas Brzeziński, Wielgolas Duchnowski, Zagórze i Żwirówka.

Pod względem fizycznogeograficznym gmina Halinów leży w obszarze Równiny Wołomińskiej, która jest częścią makroregionu Nizina Środkowomazowiecka, który z kolei należy do jednostek wyższego rzędu – podprovincji Niziny Środkowopolskie i prowincji Niz Środkowoeuropejski.

Północna i południowa część gminy wchodzi w skład Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Na terenie gminy znajdują się cenne przyrodniczo i krajobrazowo obszary: okazy drzew uwzględnione w Rejestrze Konserwatora przyrody, chronione wydmy porośnięte borem sosnowym, stawy i obszary bagienne. Obiektami wpisanymi do rejestru zabytków są: dzwonnica i plebania w Kościele p.w. św. Anny w Długiej Kościelnej, Kościół p.w. św. Stanisława Kostki, cmentarza żydowski i dwór z parkiem w Okuniewie.

Użytki rolne zajmują 68,4% ogólnej powierzchni gminy, obszary leśne i zadrzewione – 18%. Na wody przypada 1,9% powierzchni, na tereny osiedlowe – 7,1%, komunikacyjne – 4,1%, a nieużytki stanowią 0,5% obszaru gminy. Mimo że użytki rolne dominują w strukturze wykorzystania ziemi, to rolnictwo nie determinuje charakteru gospodarczego gminy. Liczba podmiotów gospodarczych (według stanu na 31.12.2007 r. – 1.020 prywatnych firm) wzrasta z roku na rok, a głównym obszarem ich działalności są usługi i handel, a także produkcja i transport. Wskaźnik aktywności gospodarczej mierzony liczbą firm na 1.000 mieszkańców kształtował się w 2004 roku na poziomie 88 i w gminie Halinów był wyższy od średniej krajowej (75). Wśród dużych zakładów przemysłowych, zatrudniających powyżej 100 osób, wymienić należy koncern Colgate-Palmolive Poland i Meble Furniture. Przeważają jednak podmioty małe, zatrudniające do pięciu pracowników.

Przez teren gminy przebiega szlak komunikacyjny o znaczeniu transeuropejskim: Berlin – Poznań – Warszawa – Terespol – Moskwa, w tym odcinek drogi krajowej nr 2 Świecko – Poznań – Warszawa – Siedlce – Terespol oraz odcinek linii kolejowej E-20 Kunowice – Poznań – Warszawa – Siedlce – Terespol. Uzupełniające znaczenie komunikacyjne ma droga wojewódzka Warszawa – Węgrów oraz droga wojewódzka Józefów – Wiązowana – Duchnow – Brzeziny. Dogodne połączenia z Warszawą sprawiają, że stolica jest miejscem pracy i rozrywki dla mieszkańców gminy.

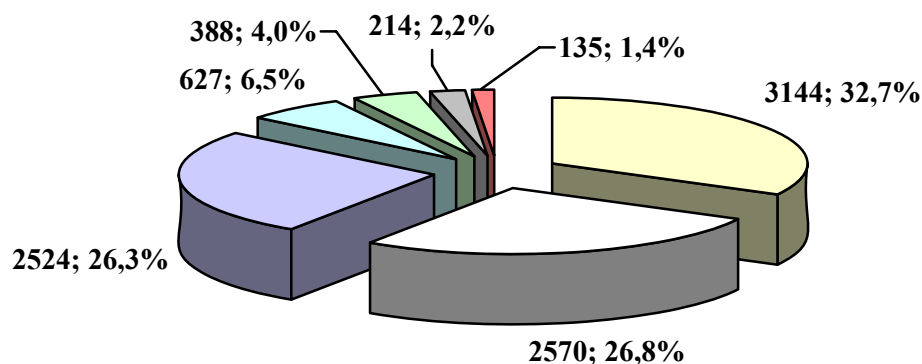
Sieć placówek oświatowych na terenie gminy tworzą: dwa przedszkola, pięć szkół podstawowych oraz dwa gimnazja. W roku szkolnym 2006/2007 do tych placówek uczęszczało odpowiednio: 77 dzieci oraz 1.113 i 480 uczniów. W roku szkolnym 2007/2008 (stan na 30.09.2007 r.) do przedszkoli uczęszczało 84 dzieci, do szkół podstawowych 1.134 uczniów, a do gimnazjów 440 uczniów. Ponadto na terenie gminy funkcjonują: jedno przedszkole niepubliczne (30 miejsc) oraz trzy ośrodki przedszkolne (łącznie 45 miejsc), w tym jeden od 2007 r.

Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę zdrowotną na poziomie lecznictwa podstawowego w pięciu niepublicznych placówkach ochrony zdrowia (w Halinowie i Okuniewie), które świadczą usługi na podstawie umowy z NFZ.

2.2. DEMOGRAFIA

W 2002 roku (Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002) teren gminy Halinów zamieszkiwało 11.595 osób. Analizując strukturę wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej (9.602 osoby), należy stwierdzić, iż największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (3.144 osoby) i średnim (2.570 osób), a wykształceniem wyższym legitymowało się 627 mieszkańców.

Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 roku

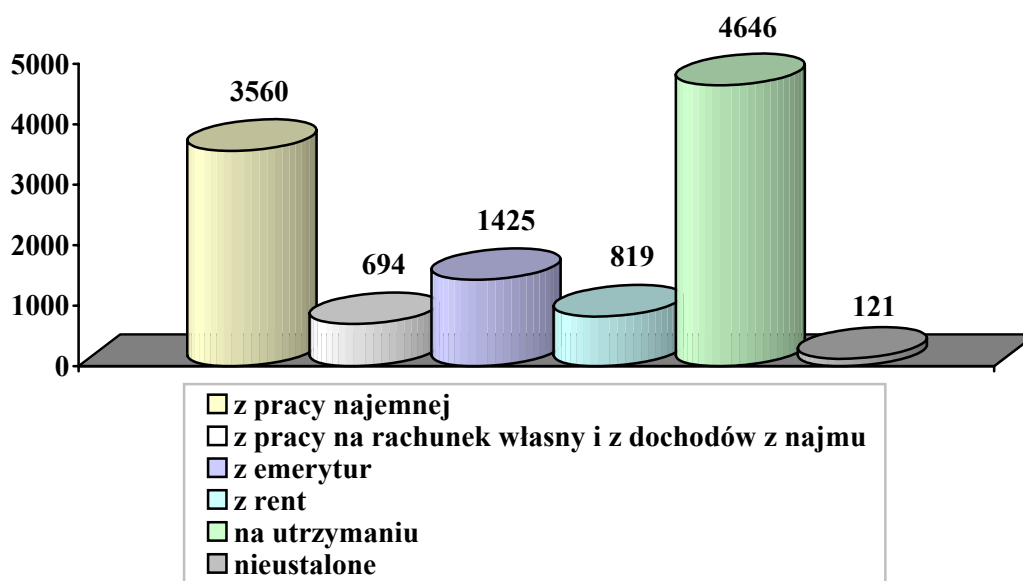

■ podstawowe ukończone	■ średnie
■ zasadnicze zawodowe	■ wyższe
■ podstawowe nieukończone	■ policealne
■ nieustalone	

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Poziom wykształcenia lokalnej społeczności jest ważną przesłanką w procesie oceny umiejętności i radzenia sobie poszczególnych osób przede wszystkim na rynku pracy. Im bowiem dana osoba jest lepiej wykształcona, tym łatwiej potrafi się przystosować do zmiennej rzeczywistości rynku pracy.

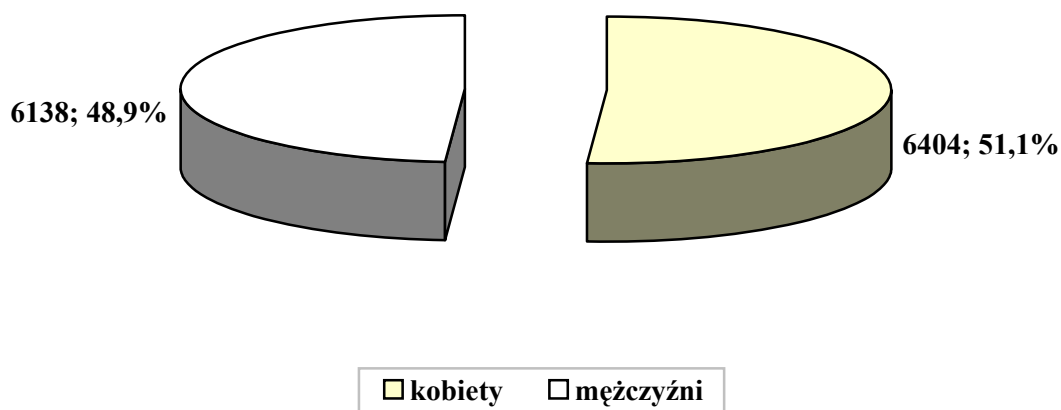
Ludność według głównego źródła utrzymania w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku spośród 11.595 mieszkańców gminy 6.828 osób (58,9%) posiadało własne źródło utrzymania. Wśród nich 4.254 osoby utrzymywały się z pracy, w tym 3.560 osób z pracy najemnej i 694 osoby z pracy na własny rachunek i z dochodów z najmu (208 osób z pracy we własnym gospodarstwie rolnym). Z pozostałych źródeł utrzymania korzystały 2.574 osoby, w tym 1.425 osób otrzymywało emerytury, a 819 osób – renty. Na utrzymaniu pozostawało 4.646 osób, a źródła utrzymania nie ustalono dla 121 osób.

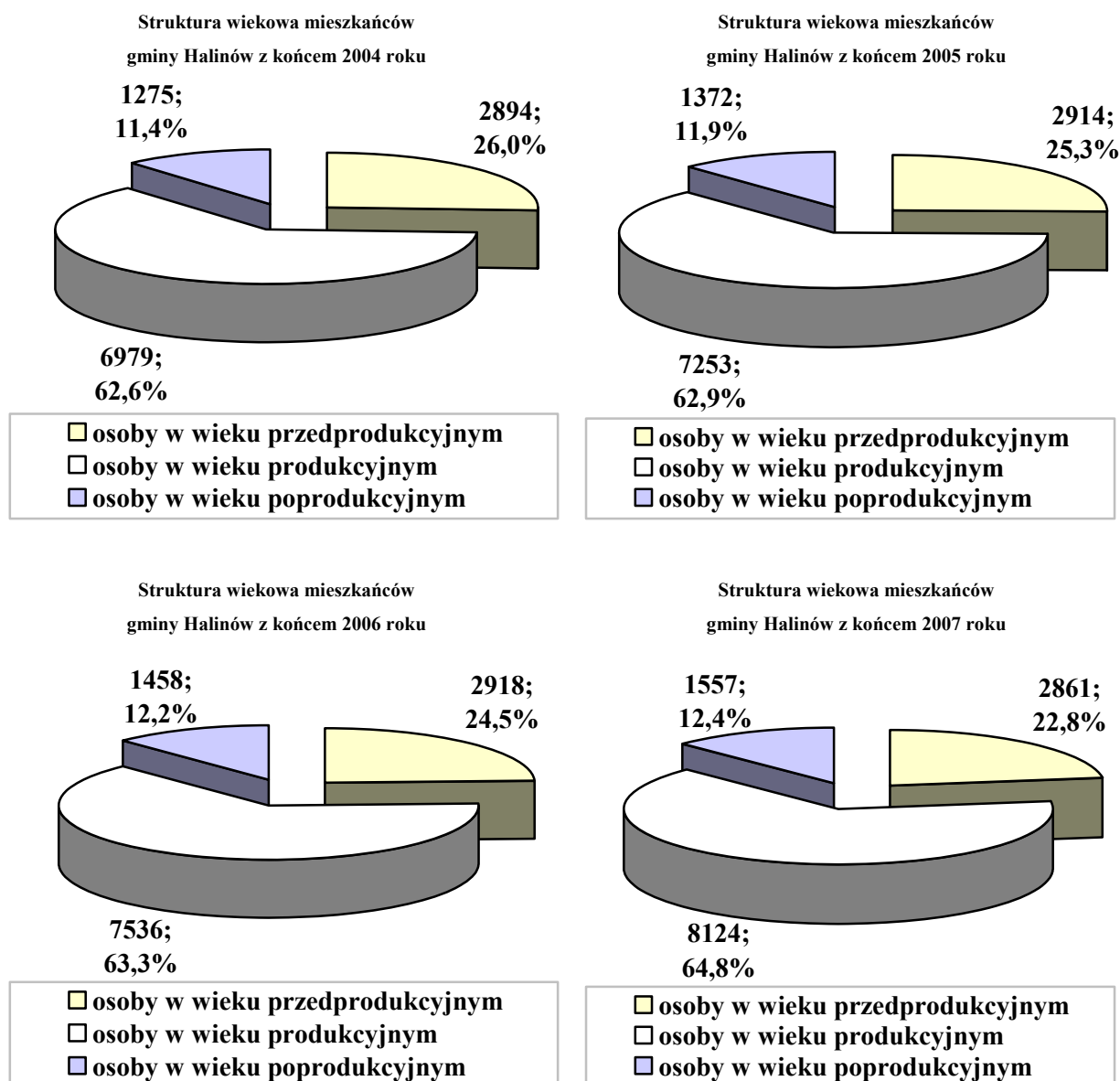
Ludność gminy Halinów według płci z końcem 2007 roku

Dane Urzędu Miejskiego w Halinowie.

Według danych Urzędu Miejskiego w Halinowie z 31 grudnia 2007 roku teren gminy zamieszkiwały 12.542 osoby, w tym 6.404 kobiety i 6.138 mężczyzn. Na 100 mężczyzn przypadają 104 kobiety. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 199 osób na 1 km².

Dane Urzędu Miejskiego w Halinowie.

Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa mieszkańców gminy Halinów w latach 2004-2007 była korzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku poprodukcyjnym. W analizowanym okresie, przy systematycznym wzroście ogólnej liczby mieszkańców spowodowanym napływem ludności na teren gminy (przyrost naturalny nie odgrywał większej roli), szczególną uwagę należy zwrócić m.in. na wzrost do 2006 roku i spadek w 2007 roku liczby dzieci i młodzieży w przedziale wiekowym 0-17 lat oraz systematyczny wzrost udziału osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców.

Prognozując sytuację demograficzną gminy na najbliższe lata, należy podkreślić, iż w niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób w wieku produkcyjnym będzie kończyć swą działalność zawodową, a tym samym zasili grono seniorów. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55. roku życia. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniej długości życia.

2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

W okresie od 1996 do 2003 roku liczba osób żyjących poniżej granicy minimum egzystencji zwiększyła się w skali całego kraju o 2,8 mln osób. Taki rodzaj ubóstwa nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji rodzin, ale nabiera cech trwałości, przyczyniając się do długotrwałego pozbawienia możliwości korzystania z dóbr i usług, a tym samym prowadzi do wykluczenia społecznego.

W 2004 roku mieliśmy w Polsce do czynienia z kontynuacją tendencji obserwowanej od 1996 roku, polegającej na wzroście zasięgu ubóstwa obiektywnego szacowanego na podstawie wyników badań budżetów gospodarstw domowych (GUS). W 2004 roku poniżej minimum egzystencji żyło 11,8% polskiego społeczeństwa (w porównaniu do 4,3% w 1996 r.).

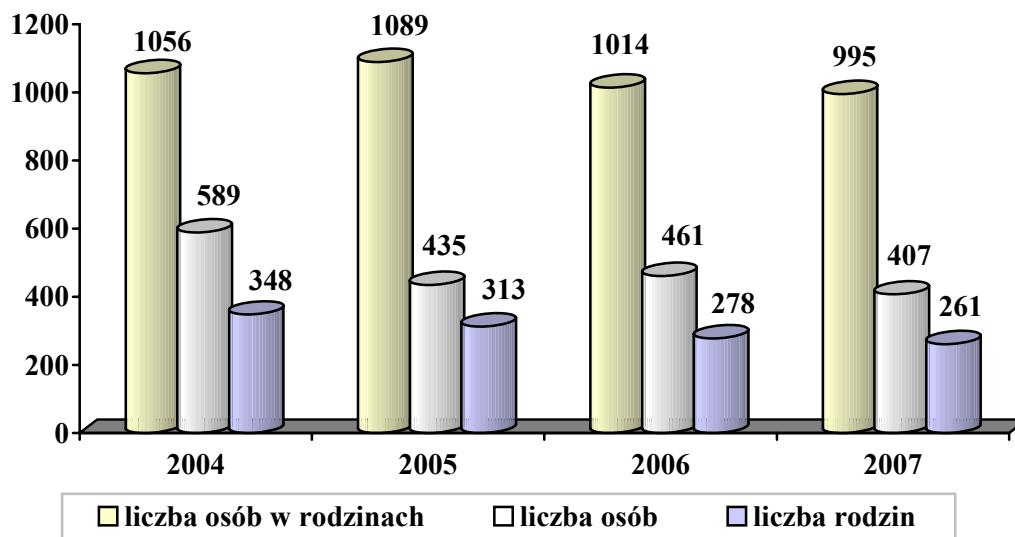
Na syndrom głębokiego ubóstwa składa się bezrobocie połączone z niskim poziomem wykształcenia głowy gospodarstwa domowego, wielodzietność oraz fakt zamieszkania w małych ośrodkach miejskich oraz na wsi, szczególnie na obszarach dotkniętych bezrobociem strukturalnym. Wzrost skali ubóstwa w ostatnich latach dokonał się przy poprawie przeciętnej sytuacji materialnej ogółu społeczeństwa, co świadczy o rosnących w społeczeństwie nierównościach w sytuacji dochodowej i poziomie życia.

System pomocy społecznej jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych. Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Halinów odpowiedzialny jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy: prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej, bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych), współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym oraz aktywizowanie środowiska lokalnego.

Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2004-2007

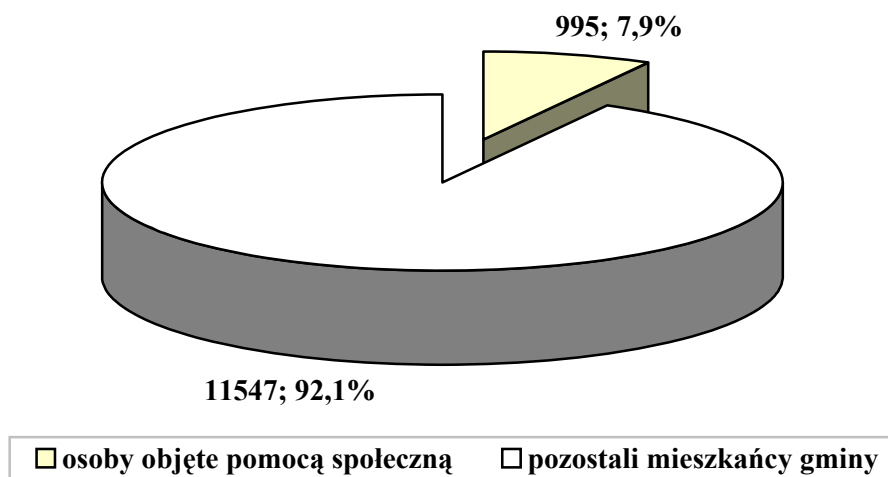

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Halinowie.

Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od 1 października 2006 roku kryterium to ustalono na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej (poprzednio 461 zł) i 351 zł na osobę w rodzinie (poprzednio 316 zł). Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy i może istotnie wypraczać skalę występującego ubóstwa.

W latach 2004-2007 liczba osób objętych systemem pomocy społecznej w gminie Halinów ulegała zmianom. Na wahania liczby uprawnionych do świadczeń wpływ miały m.in. ustawa o rencie socjalnej i ustawa o świadczeniach rodzinnych, które spowodowały w 2004 przejście części klientów systemu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i płatnika świadczeń rodzinnych.

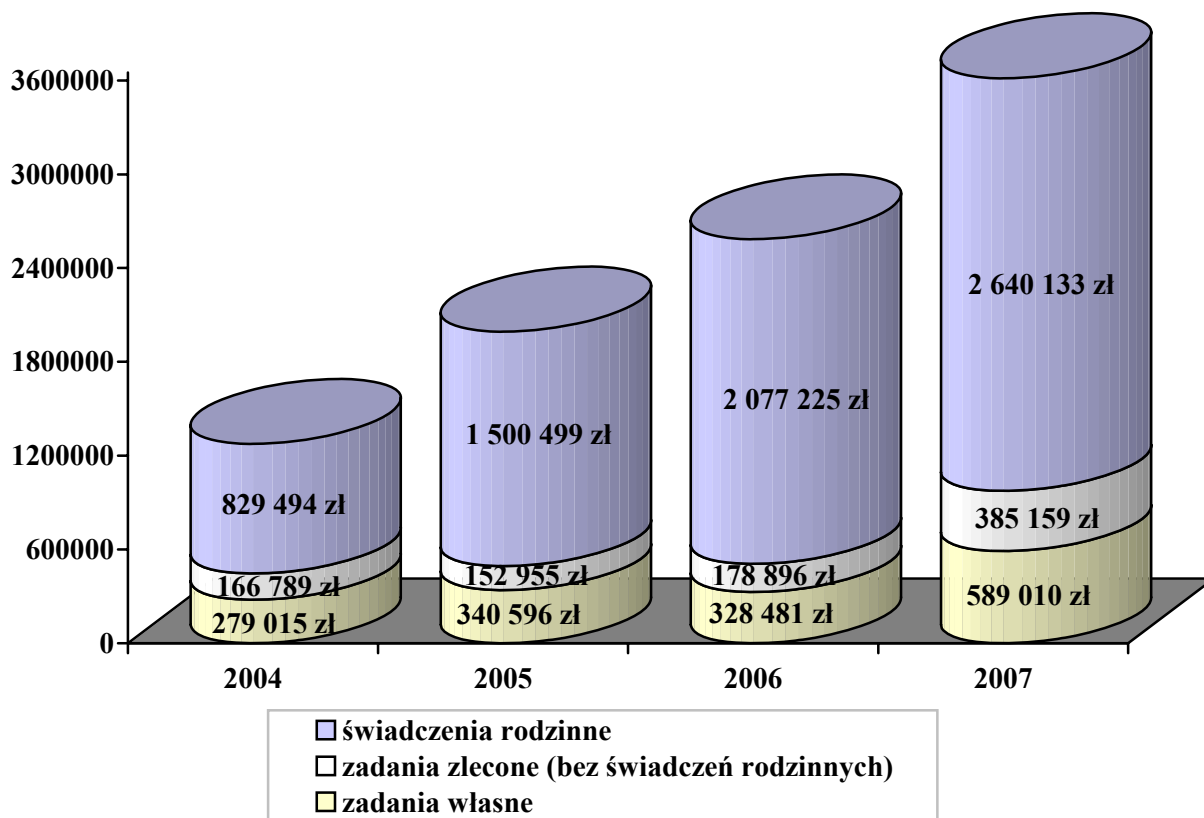
Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2007 roku

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Halinowie.

Spośród 12.542 mieszkańców gminy, 995 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2007. Liczba ta obejmuje również członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie.

Wydatki na pomoc społeczną i świadczenia rodzinne w latach 2004-2007

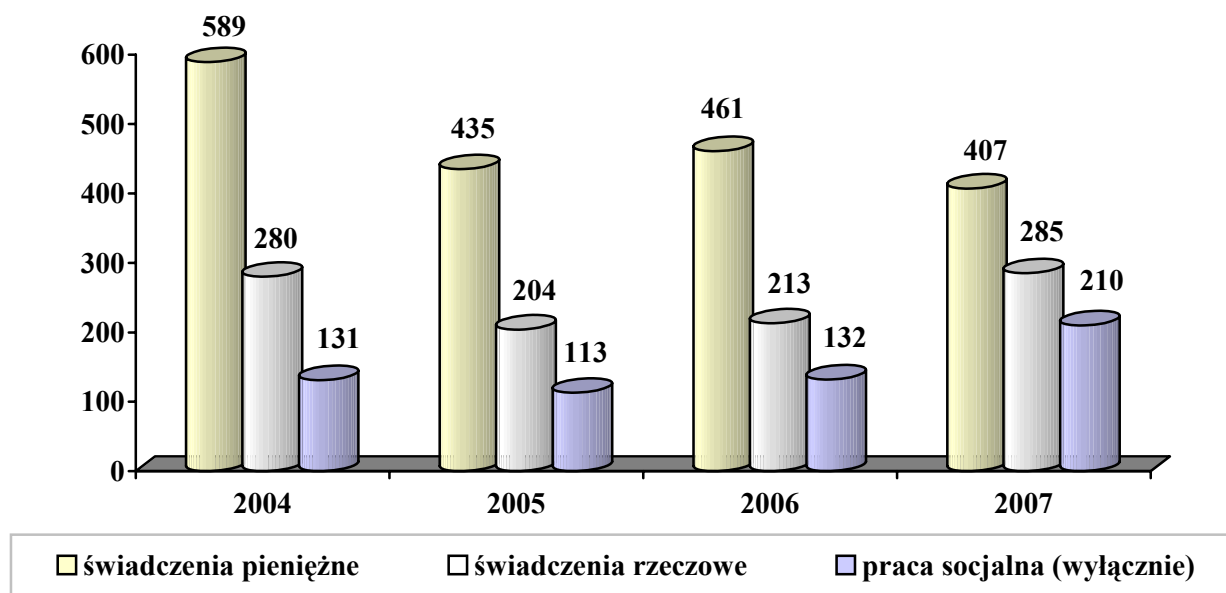
Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Halinowie.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki na zadania własne oraz kwoty na zadania zlecone, w tym wartość świadczeń rodzinnych.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, iż nakłady finansowe na wspomaganie osób i rodzin w latach 2004- 2007 zwiększały się z roku na rok. Taki stan rzeczy był w głównej mierze efektem wzrostu wysokości środków na zadania zlecone, wśród których dominującą pozycję stanowiły kwoty przeznaczone na realizację świadczeń rodzinnych.

Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2004 – 1.275.298 zł (w tym 829.494 zł na świadczenia rodzinne), w roku 2005 – 1.994.050 zł (w tym 1.500.499 zł na świadczenia rodzinne), w 2006 roku – 2.584.602 zł (w tym 2.077.225 zł na świadczenia rodzinne), a w 2007 roku – 3.614.302 zł (w tym 2.640.133 zł na świadczenia rodzinne).

Rodzaje pomocy udzielanej przez MOPS w latach 2004-2007 (liczba osób)

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Halinowie.

W latach 2004-2007 świadczenia pieniężne były najczęściej świadczoną formą pomocy. Jednakże w latach 2005-2007 nastąpił ich znaczny spadek w porównaniu z rokiem 2004. Analizując możliwości przyznawania przez Ośrodek Pomocy Społecznej świadczeń pieniężnych, należy wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie.

Istotną formą pomocy były również świadczenia rzeczowe. Liczba osób objętych tym rodzajem wsparcia ulegała wahaniom. W omawianym okresie ważną rolę w pracy MOPS-u w Halinowie odgrywała praca socjalna, która polegała m.in. na udzielaniu klientom porad, interwencjach w różnych instytucjach i organizacjach, świadczeniu pomocy w poszukiwaniu pracy i w występowaniu o przyznanie alimentów. Ponadto w 2007 roku 5 osobom udzielono wsparcia w formie usług opiekuńczych, a 2 dzieciom z autyzmem w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych.

Typ realizowanych świadczeń w latach 2004-2007

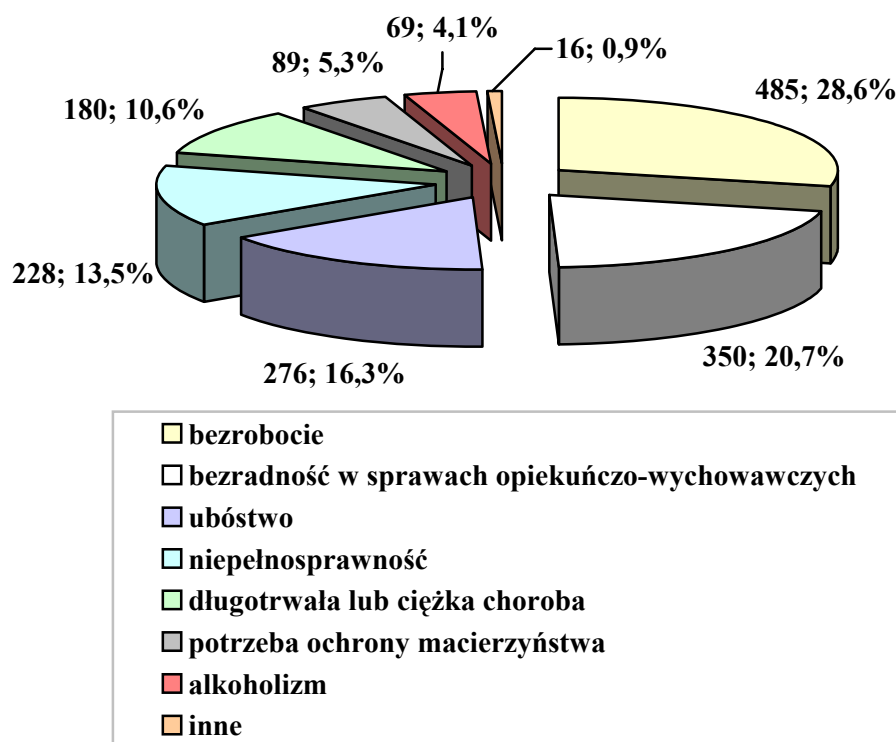
Typy świadczeń	2004		2005		2006		2007	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne	589	348	435	313	461	278	407	261
Rzeczowe	280	83	204	119	213	104	285	174

Praca socjalna	–	131	–	113	–	132	–	210
----------------	---	-----	---	-----	---	-----	---	-----

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Halinowie.

Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które, w trybie administracyjnym, może decyzję MOPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2007 roku (liczba osób w rodzinach)

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Halinowie.

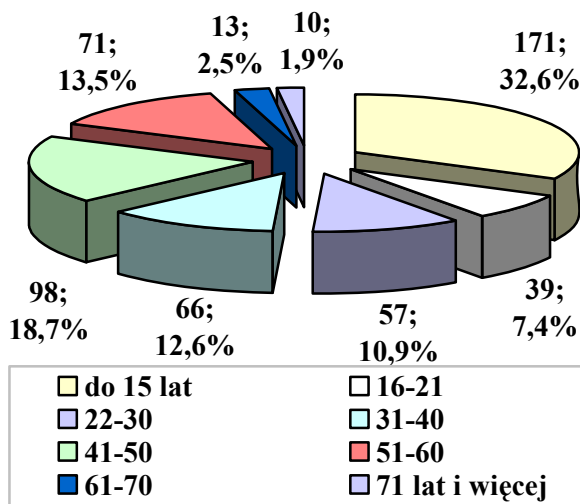
Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

W 2007 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Halinowie udzielał wsparcia osobom i rodzinom z następujących przyczyn:

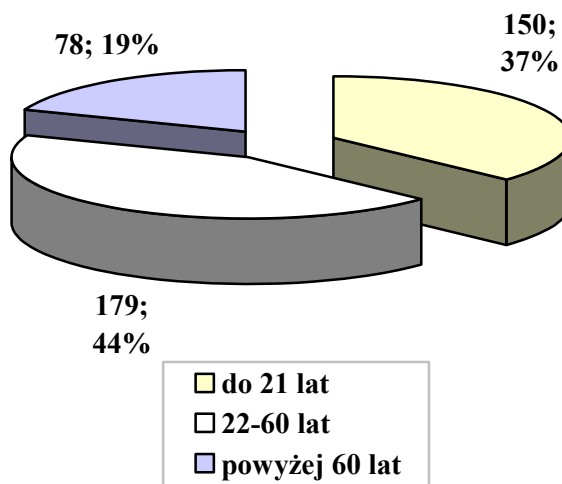
- bezrobocie – 485 osób w 135 rodzinach,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 350 osób w 86 rodzinach,
- ubóstwo – 276 osób w 87 rodzinach,
- niepełnosprawność – 228 osób w 85 rodzinach,
- długotrwała lub ciężka choroba – 180 osób w 67 rodzinach,
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 89 osób w 18 rodzinach,
- alkoholizm – 69 osób w 25 rodzinach,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 9 osób w 7 rodzinach,
- zdarzenie losowe – 6 osób w 2 rodzinach,
- bezdomność – 1 osoba w 1 rodzinie.

W 2006 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Halinowie udzielił również pomocy finansowej na łączną kwotę 32.056 zł dla 33 gospodarstw rolnych w celu złagodzenia skutków suszy.

Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w 2006 roku
(według decyzji administracyjnych)

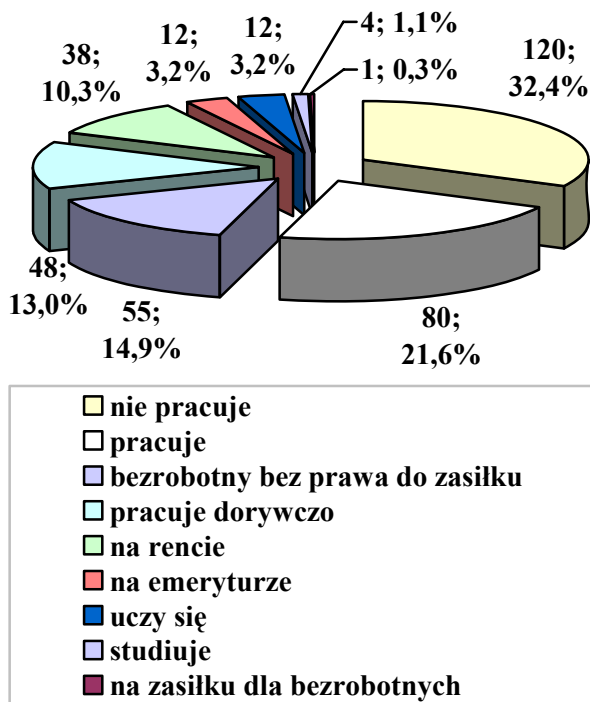
Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w 2007 roku
(według decyzji administracyjnych)

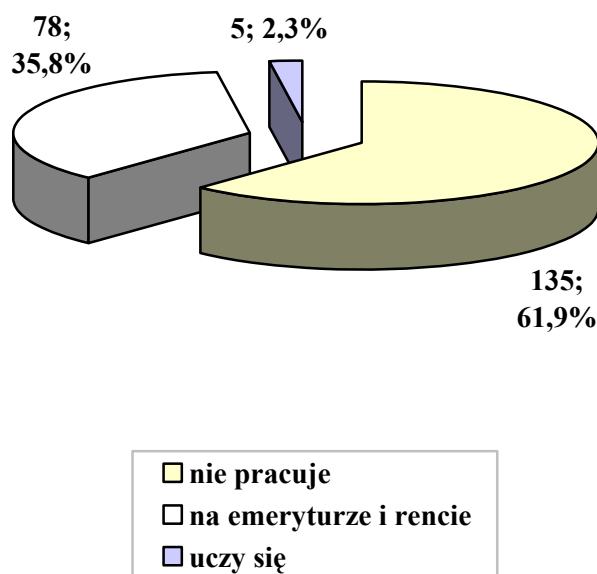
Badania własne Centrum AV.

Struktura demograficzna świadczeniobiorców systemu pomocy społecznej w latach 2006-2007 odbiegała od struktury demograficznej lokalnej społeczności. Uwagę zwracała nieproporcjonalnie duża liczba dzieci i młodzieży wspieranych przez system pomocy społecznej, głównie poprzez dożywianie w szkołach, co dowodzi istnienia poważnych niedoborów materialnych wśród znacznej liczby rodzin. Dożywianiem objęci byli uczniowie ze wszystkich szkół na terenie gminy (w 2006 r. – 158 osób, w 2007 r. – 156 osób), którym w latach 2006-2007 wydano odpowiednio 20.353 i 17.340 posiłków. Niepokojąco liczna była również grupa beneficjentów w wieku produkcyjnym, którzy, posiadając ku temu warunki powinni, samodzielnie pracować i osiągać dochody umożliwiające utrzymanie siebie i swoich rodzin.

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w 2006 roku (według decyzji administracyjnych)

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w 2007 roku (według decyzji administracyjnych)

Badania własne Centrum AV.

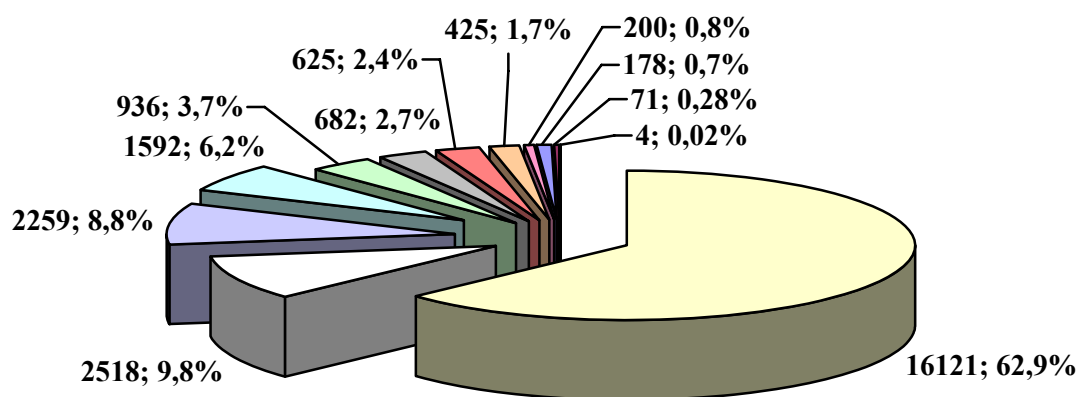
Analizując strukturę odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową, należy zauważyć, iż trzy najliczniejsze grupy beneficjentów w 2006 roku stanowiły osoby niepracujące, pracujące i bezrobotne bez prawa do zasiłku. Wśród głównych przyczyn takiego stanu rzeczy, oprócz sytuacji na rynku pracy, wymienić należy uzyskiwanie niskich dochodów uniemożliwiających utrzymanie siebie i swoich rodzin. Liczne grupy tworzyły również osoby pracujące dorywczo oraz pozostające na emeryturze i rencie. Beneficjentami systemu pomocy społecznej w 2006 roku były także osoby uczące się, studiujące i przebywające na zasiłku dla bezrobotnych.

W 2007 roku największą grupę beneficjentów nadal stanowiły osoby niepracujące. Liczną grupę tworzyły również osoby pozostające na emeryturze i rencie, a najmniejszą osoby uczące się.

Organizowanie placówek całodobowej opieki nie jest zadaniem samorządu gminnego, tym niemniej to pracownicy OPS-u kwalifikują i kierują za pośrednictwem właściwego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie osoby do DPS-ów. W roku 2005 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Halinowie skierował do DPS-u 1 osobę, rok później 2 osoby, a w 2007 r. – 1 osobę.

Do Domów Pomocy Społecznej trafiają osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a nie można im zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Osobę taką kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego. Zarówno dla zainteresowanej osoby, jak i dla całego systemu, skierowanie do domu pomocy społecznej jest zawsze ostatecznością, gdyż powoduje izolację osoby od jej naturalnego środowiska.

Świadczenia rodzinne przyznane przez MOPS w 2007 roku

- zasiłek rodzinny
- dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej
- dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
- zasiłek pielęgnacyjny
- dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego
- dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
- dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka
- dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
- świadczenie pielęgnacyjne
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Halinowie.

Zgodnie z ustawą, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka oraz zapomoga wypłacana przez gminy z tytułu urodzenia się dziecka. W 2007 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Halinowie przyznał:

- 16.121 zasiłków rodzinnych,
- 2.518 dodatków do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- 2.259 dodatków do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
- 1.592 zasiłki pielęgnacyjne,
- 936 dodatków do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
- 682 dodatki do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- 625 dodatki do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- 425 dodatków do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- 200 świadczeń pielęgnacyjnych,
- 178 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka,
- 71 dodatków do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka,
- 4 dodatki do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

W 2007 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Halinowie opłacił również składki na ubezpieczenia emerytalno-rentowe i zdrowotne za odpowiednio 13 i 5 osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne na łączną kwotę 20.187 zł.

Zaliczki alimentacyjne przyznane przez MOPS w latach 2005-2007

2005			2006			2007		
Liczba rodzin	Liczba przyznanych zaliczek	Wartość przyznanych zaliczek	Liczba rodzin	Liczba przyznanych zaliczek	Wartość przyznanych zaliczek	Liczba rodzin	Liczba przyznanych zaliczek	Wartość przyznanych zaliczek
39	228	54.410 zł	42	829	194.805 zł	52	785	178.174 zł

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Halinowie.

W latach 2005-2007 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Halinowie przyznał 228, 829 i 785 zaliczek alimentacyjnych dla odpowiednio 39, 42 i 52 rodzin na łączną kwotę: w 2005 r. – 54.410 zł, w 2006 r. – 194.805 zł, a w 2007 r. – 178.174 zł.

Dodatki mieszkaniowe w latach 2005-2007

2005			2006			2007		
Liczba rodzin	Liczba przyznanych dodatków	Wartość przyznanych dodatków	Liczba rodzin	Liczba przyznanych dodatków	Wartość przyznanych dodatków	Liczba rodzin	Liczba przyznanych dodatków	Wartość przyznanych dodatków
3	13	538 zł	2	16	1.155 zł	1	11	1.177 zł

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Halinowie.

Dodatki mieszkaniowe są formą pomocy świadczoną przez gminę, a realizowaną przez MOPS, na rzecz gospodarstw domowych, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania. W latach 2005-2007 MOPS w Halinowie wypłacił 13, 16 i 11 dla odpowiednio 3, 2 i 1 rodziny na kwotę: w 2005 r. – 538 zł, w 2006 r. – 1.155 zł, a w 2007 r. – 1.177 zł.

2.4. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze,
- placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół gminy ankiety. Pozwoliły one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz uzyskać informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono pięć ankiet – trzy ze szkół podstawowych oraz dwie z zespołów szkół. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Liczba przypadków ujawnionych przez szkoły w zakresie niżej wymienionych problemów

Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech		
		występuje (liczba szkół)	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
1	Alkoholizowanie się	3	3	2
2	Narkotyzowanie się			5
3	Palenie papierosów	3	20	2
4	Ucieczki z domu	2	2	3
5	Kradzieże	3	6	2
6	Agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	3	20	2
7	Autoagresja			5
8	Przestępczość ujawniona	2	2	3
9	Niszczenie mienia szkolnego	3	5	2

10	Udział w grupach negatywnych	1		4
11	Opieka kuratora sądowego	3	10	2
12	Przemoc w rodzinie	2	7	3
13	Zaniedbanie przez dom	4	50	1
14	Wykorzystywanie seksualne			5

Badania własne Centrum AV.

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 14 zmiennych. Stwierdzając obecność poszczególnych cech, podawali jednocześnie liczbę występujących przypadków. Do problemów społecznych najczęściej występujących na terenie szkoły i w domu rodzinnym uczniów zaliczyli: zaniedbanie przez dom, palenie papierosów, stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, potrzebę sprawowania opieki przez kuratora sądowego, przemoc w rodzinie, a także w mniejszym stopniu – kradzieże i alkoholizowanie się (za podstawowe kryterium klasyfikacji cech patologicznych przyjęto częstotliwość ich występowania).

Określając problemy uczniów w pytaniach otwartych, ankietowani wskazywali głównie na trudną sytuację materialno-bytową rodzin i ich ubożenie powodowane bezrobociem i niskimi dochodami oraz dysfunkcje występujące w domu odnoszące się do przemocy domowej, zaniedbywania dzieci, uzależnień i niezaradności życiowej rodziców.

Konkluzje z badań ankietowych w środowisku nauczycieli warto uzupełnić ustaleniami badań wśród uczniów i dorosłych mieszkańców gminy, zamieszczonych w „Diagnozie problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych miasta i gminy Halinów”. Na pytania o przemoc w szkole, 16% uczniów odpowiedziało, że zostało pobitych w szkole, 17% respondentów rówieśnicy zmuszali do robienia czegoś, czego robić nie chcieli, a 10% było ofiarami napaści i kradzieży. Przemoc w domu, w opinii ankietowanych uczniów, przejawiała się najczęściej w formie wyzwisk (27%), popychania i szarpania (12%), poniżania (11%). Ponadto co siódmy uczeń był karcony w domu w sposób powodujący urazy fizyczne. Także co siódmy badany dorosły zadeklarował się jako zwolennik surowego wychowania dzieci. Jednakże 57% rodziców poparłoby pomysł prawnego zakazu stosowania kar fizycznych wobec dzieci (43% było przeciwnego zdania). Reasumując, po pierwsze – wśród zachowań agresywnych dominuje przemoc psychiczna, po drugie – przemoc traktowana jest przez niemalą grupę rodziców jako ważna metoda wychowawcza, a po trzecie – część uczniów (27% z VI klas szkoły podstawowej i 7% z III klas gimnazjum) usprawiedliwia przemoc w rodzinie.

Wracając do analizy sytuacji dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania, zauważyć należy, że wszystkie ankietowane szkoły zapewniają dostęp do sieci Internet, prowadzą dożywianie uczniów (zapotrzebowanie na tę formę pomocy jest większe i przez badane szkoły określane na ok. 100 dodatkowych posiłków) i umożliwiają korzystanie z sali gimnastycznej (jedna placówka dysponuje zastępczą salą o powierzchni 60 m²). W jednej badanej szkole funkcjonują klasy integracyjne (3 klasy w Szkole Podstawowej w Chobocie).

Wszystkie placówki oferują zajęcia dodatkowe (m.in. różnorodne tematycznie koła zainteresowań, zajęcia muzyczne, plastyczne, literackie, teatralne, informatyczne, sportowe), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze (5 szkół), korekcyjno-kompensacyjne (3), logopedyczne (3) i reedukacyjne (1).

Według przedstawicieli dwóch ankietowanych szkół na terenie gminy są rejony wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka. Do takich miejsc zaliczono domy komunalne przy ul. Stanisławowskiej w Okuniewie, okolice stacji kolejowej w Cisiu (zabawy dzieci na torach), a w Halinowie ul. Okuniewską, Hipolitowską, Warszawską (nadmierna prędkość pojazdów) i Jana Pawła II (brak chodników) oraz parking przed Zespołem Szkół (brak dobrej widoczności ulicy).

Określając działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia na terenie szkoły pedagodzy wskazywali na potrzebę wypracowania rozwiązań systemowych nakierowanych na współpracę szkoły z rodzicami i instytucjami działającymi w sferze wychowania dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem problemu bezpieczeństwa uczniów. Ponadto akcentowali potrzebę rozpoznania sytuacji rodzinnej uczniów w celu udzielenia pomocy materialnej i w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych członków rodzin oraz uświadamiania skutków uzależnień i przemocy domowej. Inni wychowawcy zgłaszali konkretne propozycje mające na celu zwiększenie liczby zajęć sportowych na basenie oraz poszerzenie dostępu do zajęć socjoterapeutycznych i wyrównawczych.

Na pytanie o badania, które należałoby przeprowadzić wśród dzieci, młodzieży i rodziców, aby skuteczniej pomagać tym grupom, przedstawiciele szkół podkreślali konieczność zdiagnozowania umiejętności wychowawczych rodziców w celu ich pedagogizacji i udzielania skutecznej pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych. Analizie należałoby też poddać zagadnienie ilości czasu poświęcanego

dzieciom, a także sposobów spędzania przez uczniów czasu wolnego i ich oczekiwań w tym zakresie. Najczęściej proponowaną metodą rozpoznawania tych problemów była ankieta socjologiczna i wywiady z mieszkańcami.

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, ankietowani wskazywali głównie na konieczność zapewnienia szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, tworzenie świetlic środowiskowych i terapeutycznych oraz budowę infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (boiska, ścieżki rowerowe, place zabaw, skate-park). Poza tym postulowali likwidowanie barier komunikacyjnych utrudniających uczniom dojazd na zajęcia oraz zwiększenie dostępności szkół ponadgimnazjalnych.

Według ankietowanych przedstawione powyżej kwestie należałoby podjąć w lokalnym programie opieki na dziećmi i młodzieżą.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

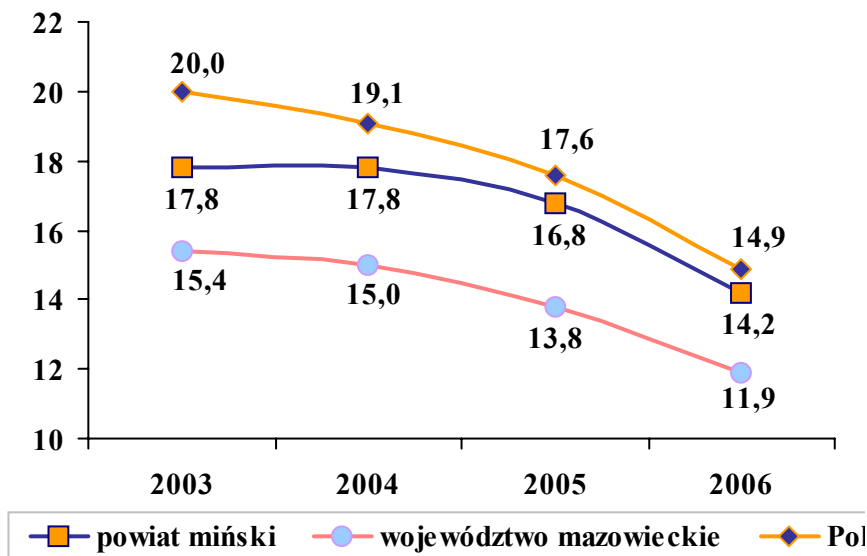
Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców (85% osób długotrwale bezrobotnych korzysta ze świadczeń pomocy społecznej) powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Stopa bezrobocia w kraju, województwie i powiecie w latach 2003-2006

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

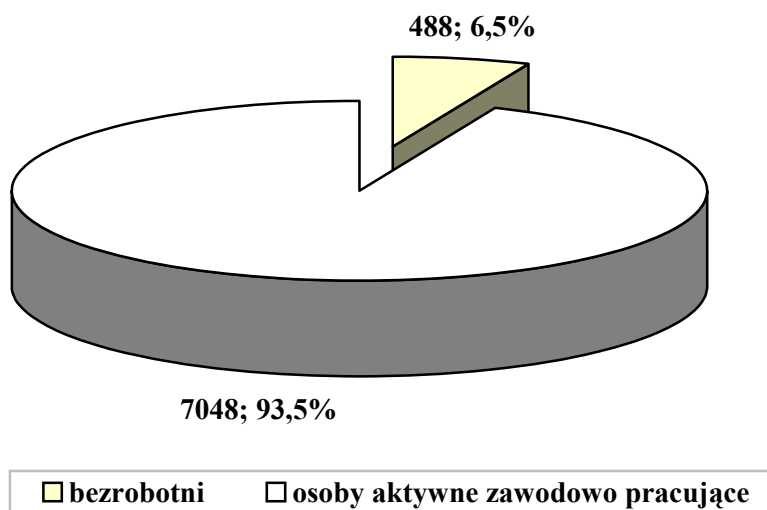
Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2003-2006 powiat miński charakteryzował się wyższą, w stosunku do województwa mazowieckiego, stopą bezrobocia, jednakże niższą od krajowej. Generalnie w skali całego kraju – z uwagi na poprawę kondycji gospodarki – mamy do czynienia z powolnym zmniejszaniem się stopy bezrobocia. W gminie Halinów obserwujemy podobną tendencję: w 2004 roku liczba bezrobotnych wynosiła 609 osób, w 2005 roku – 607 osób, a w 2006 roku nastąpił bardziej widoczny spadek bezrobocia

– bez pracy było 488 mieszkańców gminy.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim na dzień 31 grudnia 2006 roku (dane za „Diagnozą problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych dla miasta i gminy Halinów”) w gminie Halinów pozostawało zarejestrowanych 488 bezrobotnych. Wśród nich większą liczebnie grupą byli mężczyźni, którzy stanowili 53,7% ogółu bezrobotnych w gminie (262 osób). Tylko 82 osoby posiadały prawo do zasiłku dla bezrobotnych.

Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

Bezrobotni i osoby aktywne zawodowo pracujące w gminie Halinów z końcem 2006 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Mińsku Mazowieckim.

Z końcem 2006 roku udział bezrobotnych w ogóle osób będących w wieku produkcyjnym w gminie wynosił 6,5%. W grupie bezrobotnych było 97 osób w wieku 18-24 lata i 161 osób powyżej 45 roku życia. Szczególnie niepokoiła liczebność tej ostatniej grupy (33% ogółu bezrobotnych). Osobom pozostającym jeszcze w wieku produkcyjnym, ale już niemobilnym, zdecydowanie trudniej znaleźć pracę i zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe. Ludzi młodych, często nieposiadających wcześniejszych doświadczeń zawodowych wśród ogółu bezrobotnych było 19,9%.

Powyżej 24 miesięcy bez pracy pozostawało 169 osób, a pamiętać należy, że powrót do pracy jest tym trudniejszy, im dłuższy jest okres pozostawania poza zatrudnieniem. Brak pracy może powodować nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez zatrudnienia. Długotrwale bezrobotni często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej.

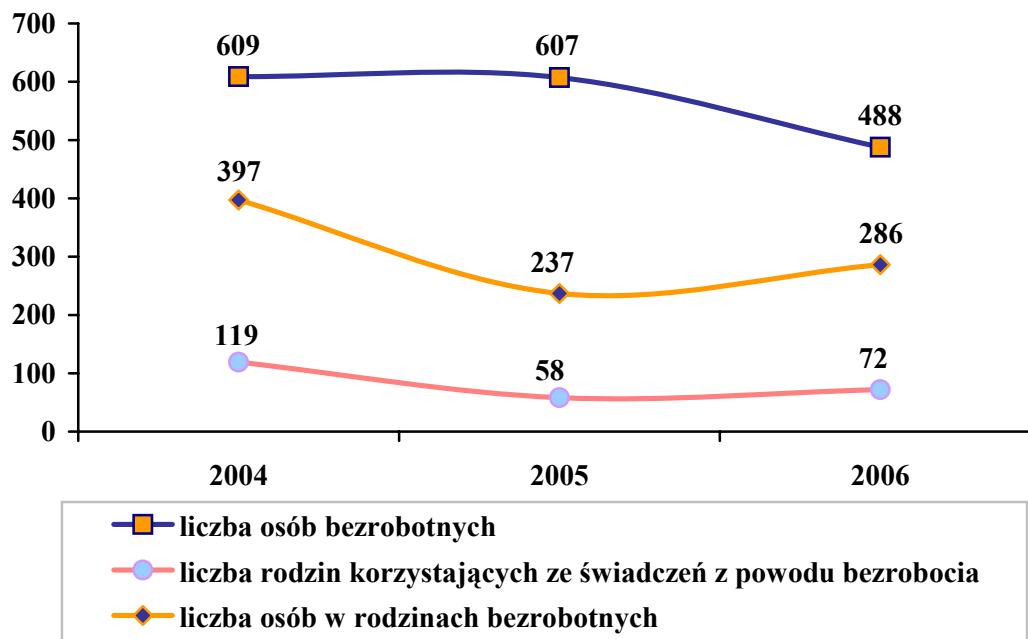
Staż pracy warunkujący zdobycie doświadczenia zawodowego jest cechą niezwykle pożądaną przez pracodawców. Z końcem 2006 roku 100 osób bezrobotnych w gminie nie posiadało żadnego stażu pracy. W programach aktywizujących osoby bezrobotne należy zatem zwrócić szczególną uwagę na absolwentów, tak by mieli możliwość zdobycia pierwszych doświadczeń zawodowych.

Problem bezrobocia w największym stopniu osiągał osoby z wykształceniem podstawowym i niższym (158 osób) oraz zasadniczym zawodowym (133 osoby). Obie te grupy stanowiły łącznie 59,7% ogółu bezrobotnych w gminie. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególnie nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcanie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

Mimo że, obiektywne rozmiary bezrobocia w gminie Halinów - jak na polskie realia - nie są duże (bliskość warszawskiego rynku pracy), to w opinii lokalnej społeczności brak zatrudnienia uchodzi za największy problem społeczny (za taki uznało bezrobocie 51% mieszkańców w badaniach zamieszczonych w „Diagnozie...”). Z kolei w naszych badaniach, które zamieszczamy w rozdziale 2.9. o najważniejszych problemach społecznych na terenie gminy, bezrobocie uznane zostało przez respondentów za główną przyczynę popadania w ubóstwo (31% badanych) i drugi z powodów uzależnień.

W związku z rangą przypisywaną przez lokalną społeczność problemowi bezrobocia należało poddać analizie zjawisko bezrobocia w kontekście rozmiarów udzielanej pomocy.

Skala bezrobocia a rozmiary świadczeń z powodu bezrobocia w latach 2004-2006

Badania własne Centrum AV.

Powyższy wykres obrazuje korelację między rozmiarami bezrobocia w gminie a liczbą osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu braku zatrudnienia w latach 2004-2006. Jego analiza pozwala uchwycić ogólne tendencje w tym obszarze i nasuwa stwierdzenie o braku bezpośredniego związku między omawianymi zjawiskami. Szczególnie wyraźne potwierdzenie tej tezy uzyskujemy porównując lata 2005-2006, kiedy to przy relatywnie dużym bezrobociu w 2005 roku nastąpił znaczny spadek liczby świadczeń z tego powodu. Natomiast w następnym roku, przy znacznym spadku rejestrowanego bezrobocia, uwidocznił się wzrost liczby osób i rodzin

korzystających z pomocy społecznej z tytułu pozostawania bez pracy. Wyjaśnien tego stanu rzeczy szukać należy prawdopodobnie w znacznych rozmiarach zjawiska pracy na czarno. Omówienie tego problemu badawczego wykracza jednakże poza zakres merytoryczny niniejszego dokumentu.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji, m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje poniższe zestawienie, z drugiej na danych przedstawianych przez poszczególne instytucje podejmujące kwestie uzależnień w swej działalności statutowej.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na uzależnienia jako poważny problem społeczny. Potwierdzają to m.in. wyniki raportu („Diagnoza problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych dla miasta i gminy Halinów”) z kompleksowych badań monitoringowych z 2006 roku na temat uzależnień (ze szczególnym uwzględnieniem problemu alkoholowego i narkotykowego w środowisku dzieci i młodzieży). Z raportu wynika m.in., że alkoholizm, po bezrobociu, zajmuje drugie miejsce w hierarchii problemów społecznych uznawanych przez badanych mieszkańców gminy Halinów za najgroźniejsze.

Spośród 278 rodzin objętych pomocą społeczną przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Halinowie w 2006 roku, 60 rodzin liczących 232 osoby swą trudną sytuację życiową tłumaczyło problemem alkoholowym. W roku następnym spośród 261 rodzin, 25 rodzin liczących 69 osób zostało objętych wsparciem z powodu problemu alkoholowego. W analizowanych latach z tytułu narkomanii miejscowy Ośrodek świadczył pomoc łącznie 1 osobie, co jednak nie może świadczyć o skali występowania zjawiska.

Aby eliminować niekorzystny wpływ uzależnień na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania oraz uchwalany corocznie gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Do głównych jego zadań w 2007 roku należało: zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, prowadzenie profilaktycznej działalności informatycznej i edukacyjnej skierowanej do społeczności lokalnej, w tym do dzieci i młodzieży w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania przemocy domowej oraz przeciwdziałania narkomanii, prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjno-wychowawczej zmierzającej do kształtowania stylu życia wolnego od nałogów i przemocy wśród dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych, działania na rzecz ograniczania dostępności do alkoholu, zwłaszcza dla osób niepełnoletnich.

Realizacja programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w latach 2004-2007

	2004	2005	2006	2007
Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS z powodu problemu alkoholowego	63	62	60	25
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych	61	57	56	50
Liczba osób z problemem alkoholowym, wobec których GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące	31	50	31	33
Liczba osób, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego	13	14	20	18
Liczba porad udzielonych w Punktach Informacyjno-Konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym	188	302	392	427
Liczba osób korzystających z grupy wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy i współuzależnienia	4-7	5-9	5-10	7-12
Liczba osób – mieszkańców gminy Halinów, korzystających z poradnictwa w Powiatowym Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym ds. Uzależnień	34	35	33	34
Liczba dzieci korzystających z programów „Świetlica Środowiskowa w Halinowie”, „Świetlica Środowiskowa w Okuniewie”, „Klub Środowiskowy w Halinowie”	48	47	45	50
Liczba dzieci uczestniczących w koloniach z programem zajęć profilaktycznych	14	30	24	32
Liczba uczniów, nauczycieli, rodziców objętych profilaktyką pierwszorzędową, w tym profesjonalnymi programami profilaktycznymi	630 149	1056 56	630 135	900 328
Liczba uczestników pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych	120	250	200	350

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Halinowie.

W 2006 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Halinowie prowadziła, zgodnie z procedurą o nałożeniu obowiązku leczenia odwykowego, 50 spraw zgłoszonych w 2006 r. oraz 23 sprawy zgłoszone w latach poprzednich. W 2007 roku Komisja prowadziła 50 spraw zgłoszonych w 2007 r. oraz kontynuowała 34 sprawy zgłoszone w latach poprzednich. W związku z tymi sprawami wobec

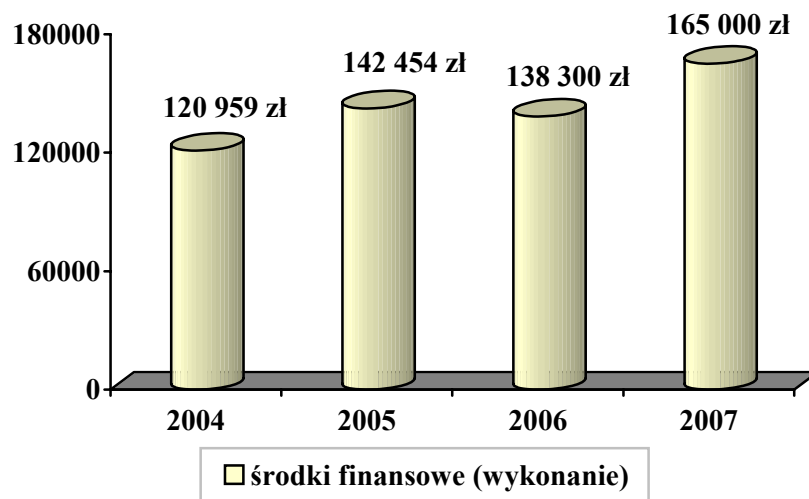
20 osób w 2006 r. oraz wobec 18 osób w 2007 r. GKRPA wystąpiła z wnioskiem do sądu o zastosowania obowiązku leczenia odwykowego. W latach 2006 i 2007 GKRPA przeprowadziła odpowiednio 43 i 28 kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Ponadto Komisja opiniowała wydawanie zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych w zakresie zgodności limitu i lokalizacji punktów z uchwałami Rady Miejskiej w Halinowie. W roku 2006 Komisja pozytywnie zaopiniowała 84 wnioski przedsiębiorców o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, a w 2007 r. – 35 wniosków, w tym trzy negatywnie. GKRPA inicjowała także inne działania w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

Mieszkańcy gminy Halinów mają możliwość korzystania z poradnictwa dla osób z problemem alkoholowym, prowadzonego w dwóch Punktach Informacyjno-Konsultacyjnych w Halinowie i w Okuniewie. Punkt w Okuniewie rozpoczął swoją działalność od stycznia 2007 r. W wymienionym roku w Punktach udzielono łącznie 427 porad. Ponadto w gminie funkcjonuje grupa wsparcia dla osób dotkniętych problemem współuzależnienia i przemocy domowej. Od października 2007 r. rozpoczął także działalność Punkt Wsparcia dla Rodziny, w których udzielono 18 porad dla 8 osób.

Omawiając kwestię uzależnień w rodzinach, wspomnieć należy o działalności 2 świetlic środowiskowych i 1 klubu środowiskowego w gminie Halinów, do których uczęszczało w latach 2004, 2005, 2006 i 2007 odpowiednio 48, 47, 45 i 50 dzieci i młodzieży z rodzin problemowych. Zapewniano im pomoc w nauce, dożywianie i zajęcia opiekuńczo-wychowawcze. Ponadto w omawianych latach z kolonii z programem zajęć profilaktycznych i socjoterapeutycznych skorzystało odpowiednio 14, 30, 24 i 32 dzieci.

Z uzależnieniami związane jest zjawisko przemocy w rodzinie. O jego rozmiarach mogą świadczyć dane miejscowego Komisariatu Policji, którego funkcjonariusze odnotowali w 2006 roku 25 przestępstw polegających na znęcaniu się nad rodziną oraz podjęli 69 interwencji związanych z przemocą w rodzinie i założyli 69 „Niebieskich kart”. Z kolei członkowie GKRPA podejmowali interwencje wobec 6 sprawców przemocy w rodzinie i kontaktowali się z 2 ofiarami przemocy. W celu przeciwdziałania temu problemowi społecznemu utworzono 10-osobową grupę wsparcia (psychoedukacyjną) prowadzoną przez psychologa, który współpracuje z kuratorem sądowym, prawnikiem i policją. Ponadto w 2006 r., z inicjatywy Fundacji PINOKIO we współpracy z Centrum Praw Kobiet w Warszawie, Urzędem Miejskim w Halinowie oraz MOPS w Halinowie, zorganizowano cykl szkoleń zmierzających do utworzenia Lokalnej Koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W szkoleniach brali udział pracownicy MOPS, funkcjonariusze policji, kuratorzy sądowi, członkowie GKRPA, pracownicy Urzędu Miejskiego, pielęgniarki środowiskowe, pedagodzy szkolni, nauczyciele. Po zakończeniu szkoleń, na terenie gminy rozpoczął działalność interdyscyplinarny zespół ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Środki finansowe wydatkowane na realizację programów profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w latach 2004-2007

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Halinowie.

Wielkość środków przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie Halinów w latach 2004-2007 ulegała nieznacznym wahaniom, osiągając najwyższy poziom w 2007 roku. W 2004 r. wyniosła 120.959 zł, w roku następnym wzrosła do 142.454 zł, w 2006 r. spadła do 138.300 zł, a w 2007 r. osiągnęła poziom 165.000 zł. Należy również dodać, że gmina Halinów pozyskuje na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych środki spoza budżetu gminy: 30.000 zł w 2005 roku, 10.000 zł w 2006 roku i 26.000 zł w 2007 roku z Ministerstwa Sportu na program „Zajęcia sportowo-rekreacyjne dla uczniów”. Pozyskane środki finansowe przeznaczono na organizację zajęć sportowo-rekreacyjnych ujętych w programach przeciwdziałania uzależnieniom. Ponadto gmina Halinów pozyskała w 2006 r. –

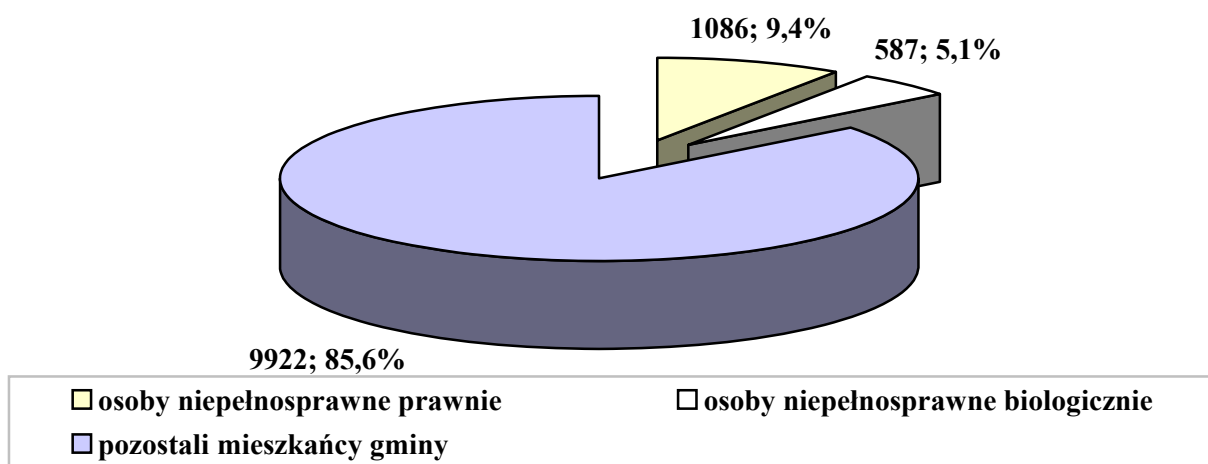

31.541 zł, a w 2007 r. – 72.590 zł z budżetu Wojewody Mazowieckiego dotację na realizację programu „Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w gminie Halinów”.

2.7. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwale lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Osoby niepełnosprawne a ludność gminy w 2002 roku

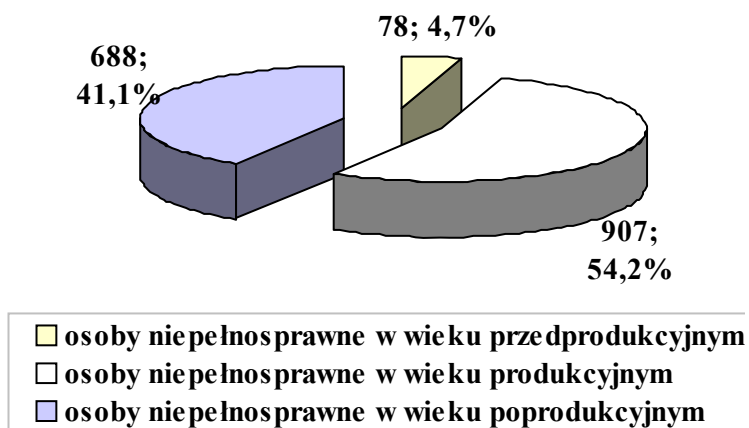

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W roku 2002 (Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002) w gminie Halinów zamieszkiwały 1.673 osoby niepełnosprawne (w tym 828 mężczyzn i 845 kobiet), co stanowiło 14,4% ogółu mieszkańców gminy. Grupa osób niepełnosprawnych była silnie zróżnicowana nie tylko pod względem stopnia niepełnosprawności, ale także wieku, wykształcenia i źródła utrzymania.

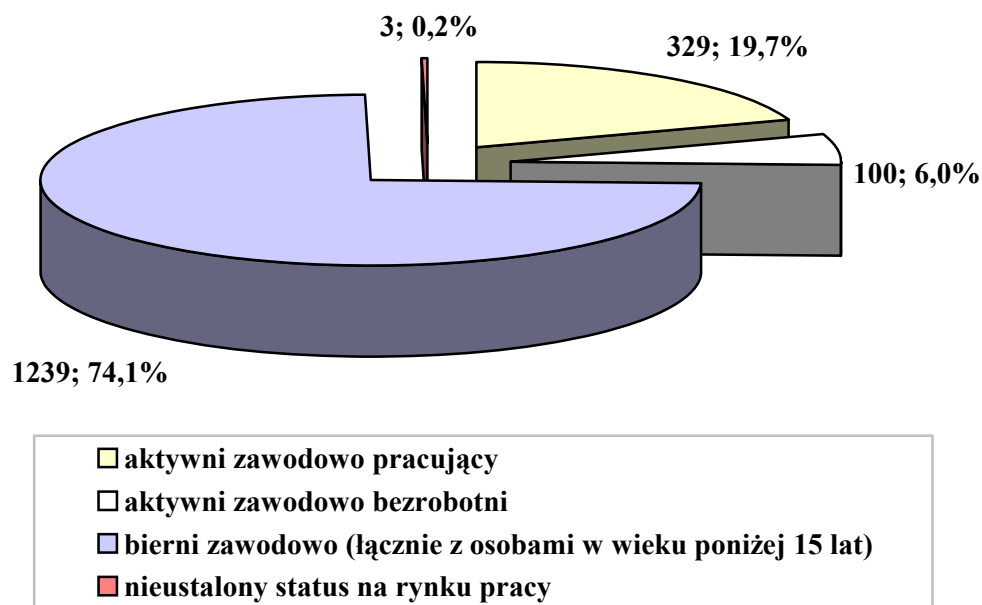
W skali całego kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków (w 2006 roku z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w gminie Halinów skorzystało 26 rodzin liczących 80 osób i była to szósta pod względem liczby beneficjentów przyczyna udzielania wsparcia). Jedynie dla 8% tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8% pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie. Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia.

Osoby niepełnosprawne według ekonomicznych grup wieku w 2002 roku

W 2002 roku ponad 54% niepełnosprawnych w gminie było w wieku produkcyjnym (907 osób), co było zjawiskiem niepokojącym. Niewiele mniej liczną grupę reprezentowały osoby w wieku poprodukcyjnym (688 osób). Najmniejszą liczebnie grupę stanowiły dzieci i młodzież – łącznie 78 osób.

Osoby niepełnosprawne według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

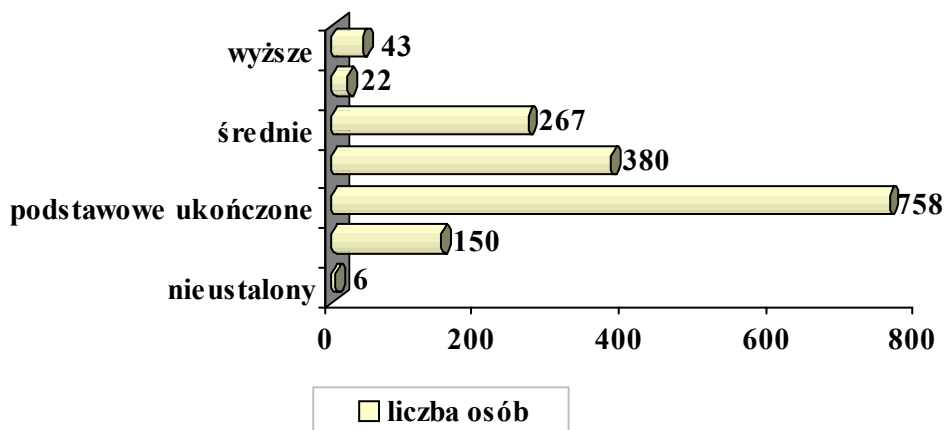

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku zdecydowana większość osób niepełnosprawnych w gminie była bierna zawodowo – 1.239 osób (łącznie z osobami niepełnosprawnymi poniżej 15 roku życia). Wśród aktywnych zawodowo zarejestrowano 329 osób pracujących i 100 osób pozostających bez pracy. Nieustalony status na rynku pracy posiadały 3 osoby.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy.

Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 r.

Powszechnego 2002.

Dane Narodowego Spisu

W 2002 roku najliczniejszą grupę niepełnosprawnych w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – 758 osób.

Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z tym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączanie oraz możliwości rehabilitacyjne.

Szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

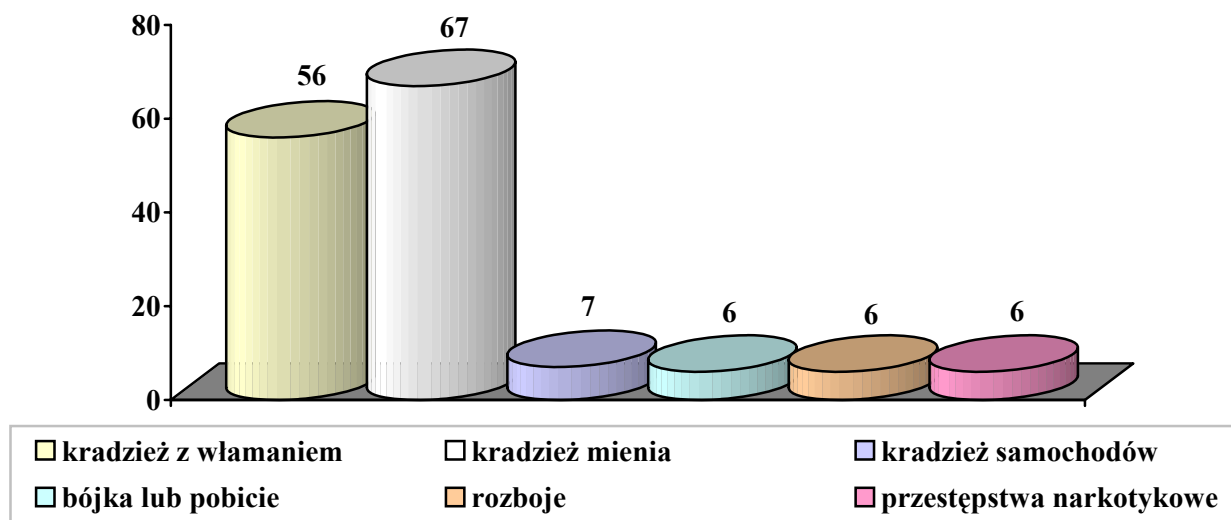
Do instytucji i organizacji świadczących opiekę i pomoc osobom niepełnosprawnym z gminy Halinów należą: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Fundacja „Pinokio” (rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych), Fundacja „Otwartych Serc” (rehabilitacja i edukacja dzieci niepełnosprawnych), Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Kubuś” (finansowanie rehabilitacji, wspomaganie rodziców dzieci niepełnosprawnych w wychowywaniu dzieci i prowadzeniu ich rehabilitacji).

2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Halinów.

Z analizy stanu zagrożenia przestępczością za okres 12 miesięcy 2007 roku wynika, iż na terenie działania Komisariatu Policji w Halinowie stwierdzono ogółem 423 przestępstwa, w tym 239 przestępstw o charakterze kryminalnym. Najczęściej popełnianymi przestępstwami były kradzieże z włamaniem (szczególnie do mieszkań i domków letniskowych), kradzieże mienia (rowerów, telefonów komórkowych, portfeli, metali kolorowych) oraz w mniejszym stopniu: rozboje, bójki i pobicia, kradzieże samochodów i przestępstwa narkotykowe (liczba tych ostatnich wzrosła z 4 w 2006 r. do 6 w 2007 r.). Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Liczba przestępstw stwierdzonych w wybranych kategoriach na terenie działania Komisariatu Policji w Halinowie w 2007 roku

Dane Komisariatu Policji w Halinowie.

Jeśli chodzi o przestępstwa kryminalne, to odnotowano ich o 60 mniej niż 2006 roku, a skuteczność ścigania sprawców tego rodzaju przestępstw kształtowała się na poziomie 42,7%. W kategorii przestępstw gospodarczych (stanowiących naruszenie przepisów karnych z ustaw: o prawie autorskim i prawach pokrewnych, prawa własności przemysłowej, o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, o wytwarzaniu wyrobów tytoniowych, kodeksu karno-skarbowego), zanotowano ich spadek do 14 w 2007 r. w stosunku do roku poprzedniego, kiedy stwierdzono 22 takie przestępstwa. Poważnym zagrożeniem były przestępstwa drogowe, których w 2007 roku zanotowano 159 (w 2006 r. – 298).

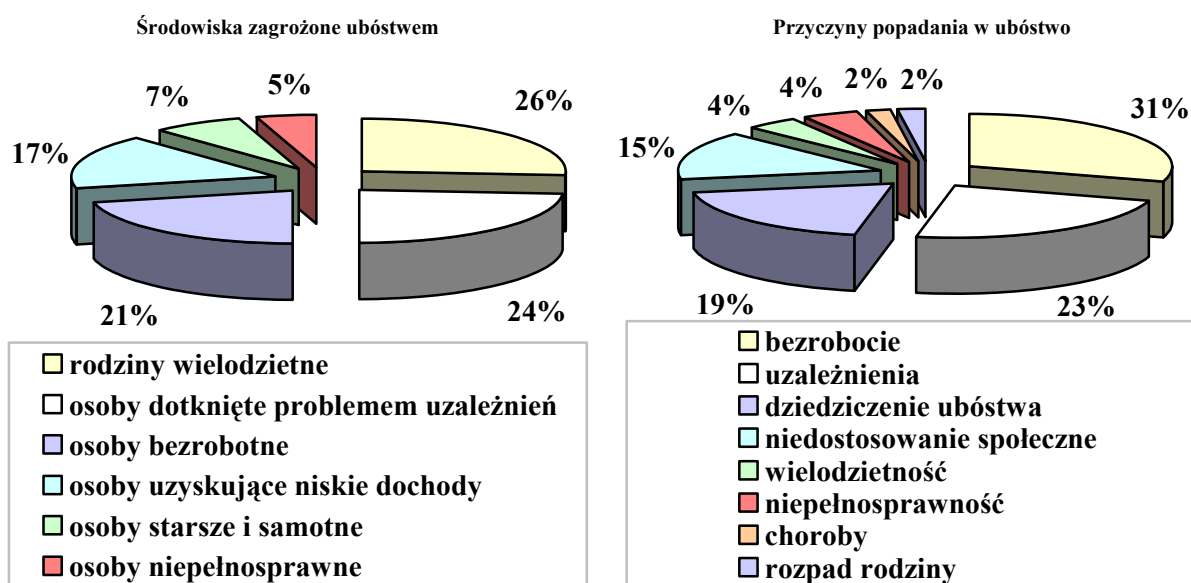
W 2007 roku policjanci KP w Halinowie podjęli 5.193 interwencje (w tym 635 w mieszkaniach), nałożyli 983 mandaty i skierowali 295 wniosków o ukaranie do Sądu Grodzkiego.

Na terenie szkół podstawowych i gimnazjalnych gminy Halinów ujawniono 12 sprawców czynów karalnych, którzy popełnili 14 przestępstw.

2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych MOPS-u, radnych.

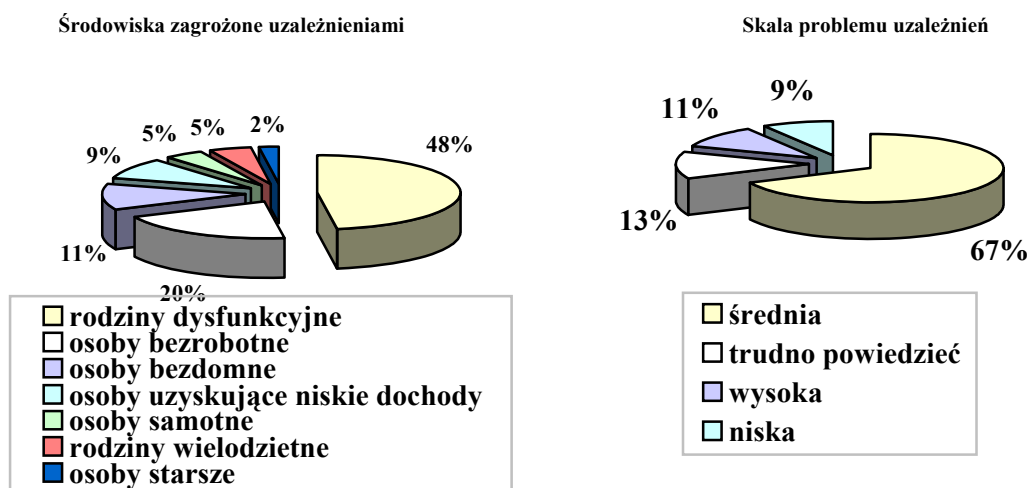
W pierwszych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie środowisk zagrożonych ubóstwem oraz określenie przyczyn tego zjawiska. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Badania własne Centrum AV.

Według badanych, problem ubóstwa dotyczy najbardziej rodzin wielodzietnych (26%), osób dotkniętych problemem uzależnień (24%) i bezrobotnych (21%). Jako najczęstsze przyczyny popadania w stan ubóstwa respondenci podawali bezrobocie (31%) i uzależnienia (23%), a także dziedziczenie ubóstwa (19%) i niedostosowanie społeczne (15%).

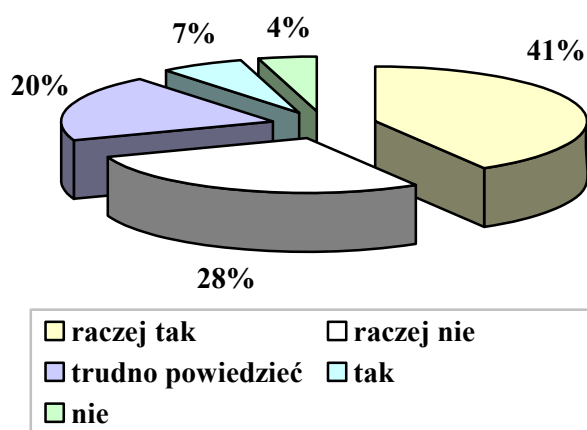
Odpowiadając na kolejne pytania respondenci identyfikowali środowiska zagrożone uzależnieniami, określali skalę tego zjawiska oraz oceniali ofertę pomocy osobom uzależnionym.

Badania własne Centrum AV.

Wśród środowisk zagrożonych zjawiskiem uzależnień najczęściej wymienianymi grupami były rodziny dysfunkcyjne (48%), osoby bezrobotne (20%) i bezdomne (11%). Określając skalę występowania tego problemu większość badanych (67%) oceniła ją jako średnią, a 13% ankietowanych nie miało zdania.

Czy oferta pomocy osobom uzależnionym jest wystarczająca?

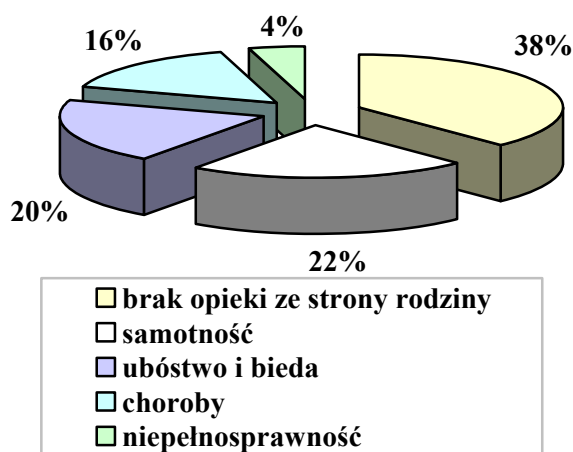

Badania własne Centrum AV.

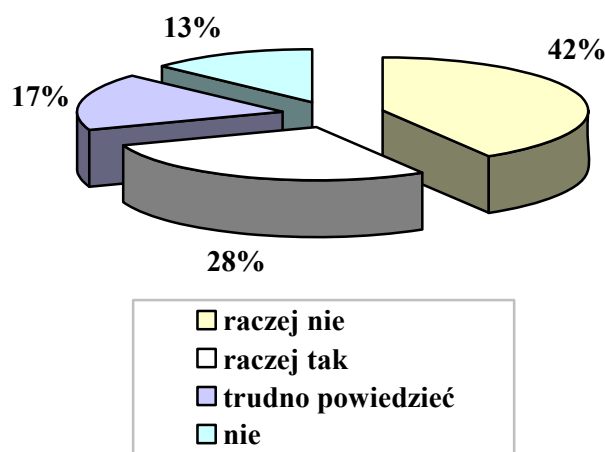
Jeśli chodzi o ocenę oferty pomocy dla osób uzależnionych, prawie połowa ankietowanych (łącznie 48%) stwierdziła, iż jest ona raczej wystarczająca (41%) lub wystarczająca (7%). Odmiennego zdania było w sumie 32% badanych. Jednocześnie 20% respondentów nie miało zdania.

W ankiecie znalazły się również pytania dotyczące sytuacji osób starszych w środowisku lokalnym. Pozwoliły one na identyfikację najważniejszych problemów dotyczących tej grupy oraz ocenę pomocy świadczonej osobom w wieku poprodukcyjnym. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Problemy społeczne dotykające osób starszych

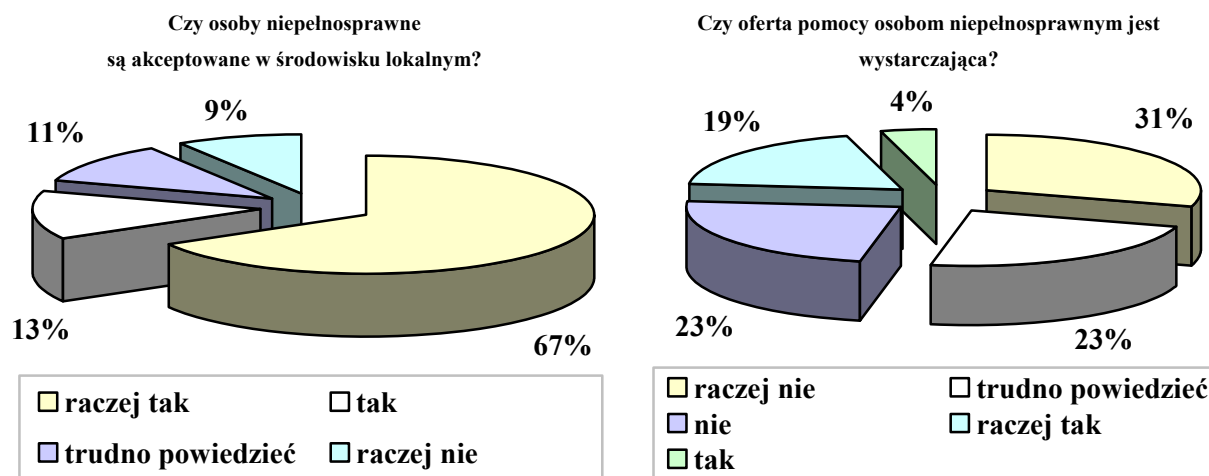
Czy oferta pomocy osobom starszym jest wystarczająca?

Badania własne Centrum AV.

W sprawie osób starszych badani za najczęstsze problemy dotykające tę grupę osób podawali brak opieki ze strony rodziny (38%), samotność (22%) oraz ubóstwo i biedę (20%). Co do oceny oferty pomocy osobom starszym, wśród ankietowanych dominowały zdania negatywne. Łącznie 55% badanych stwierdziło, że jest ona raczej niewystarczająca lub niewystarczająca, a 28% osób wyraziło odmienną opinię. Jednocześnie 17% respondentów nie potrafiło sprecyzować swojego stanowiska.

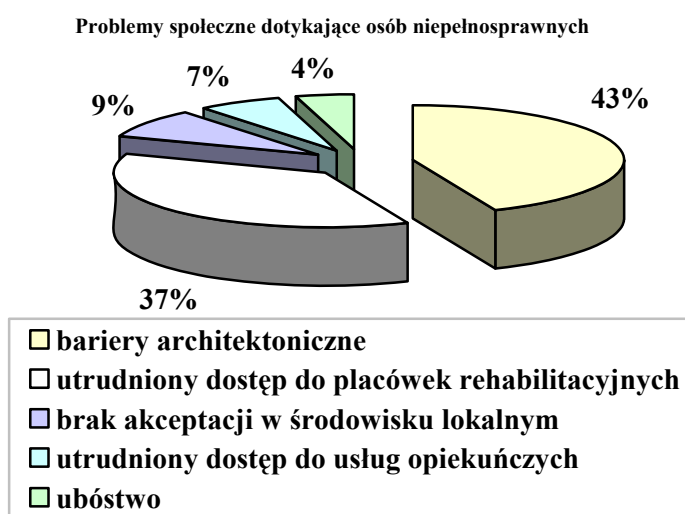
W ankiecie pytano także o stosunek do osób niepełnosprawnych oraz próbowano wysondować, jak postrzegana jest w społeczności lokalnej oferta pomocy dla tej grupy osób. Odpowiedzi na te pytania prezentują poniższe wykresy.

Badania własne Centrum AV.

Co do akceptacji osób niepełnosprawnych, zdecydowana większość badanych (łącznie 80%) wypowiedziała się pozytywnie. Jednocześnie jedynie 9% respondentów wyraziło odmienną opinię, a 11% nie sprecyzowało swojego stanowiska. Jeśli natomiast chodzi o ofertę pomocy ww. osobom, to większość ankietowanych (w sumie 54%) stwierdziła, iż jest ona niewystarczająca lub raczej niewystarczająca. Pozytywny pogląd w tej sprawie wyraziło w sumie 23% osób i tyle samo nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Wnikając w kwestię niepełnosprawności, poproszono ankietowanych o wskazanie problemów dotyczących osoby niepełnosprawne. Uzyskane odpowiedzi przedstawiono na poniższym wykresie.

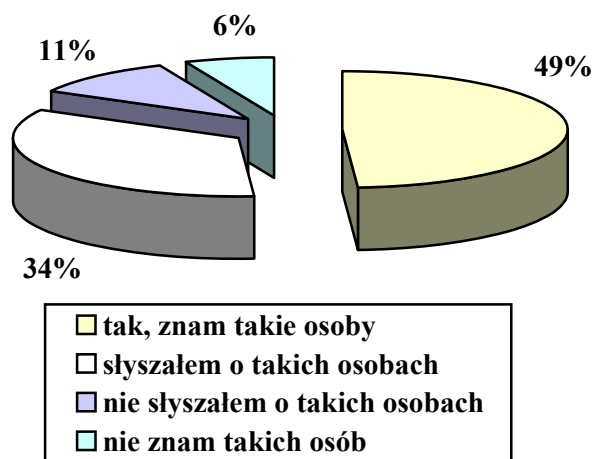

Badania własne Centrum AV.

Za problemy najbardziej nękające osoby niepełnosprawne badani uznali bariery architektoniczne (43%) oraz utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (37%).

W ankiecie znalazło się również pytanie odnoszące się do osób chorych psychicznie zamieszkujących na terenie gminy.

Czy na terenie gminy zamieszkują osoby chore psychicznie?

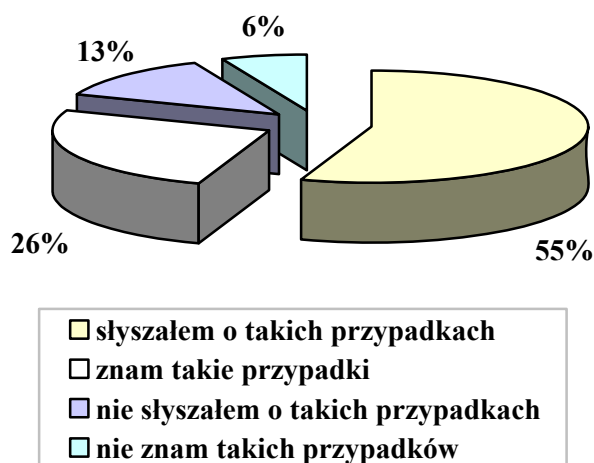

Badania własne Centrum AV.

Zagadnienie osób chorych psychicznie zamieszkujących w gminie nie jest obce większości jej mieszkańcom – łącznie 83% ankietowanych stwierdziło, iż zna takie osoby (49%) bądź też o nich słyszało (34%). Jednocześnie 17% respondentów wyraziło odmienną opinię.

Osobne zagadnienie w ankiecie stanowiła przemoc w rodzinie. Ankietowani wypowiedzieli się na temat znajomości rodzin dotkniętych tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

Czy w rodzinach istnieje zjawisko przemocy domowej?

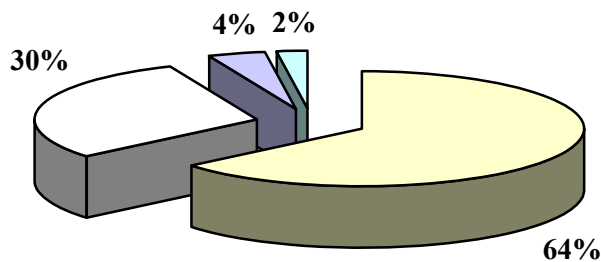

Badania własne Centrum AV.

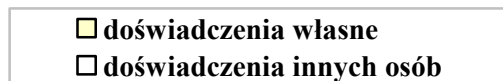
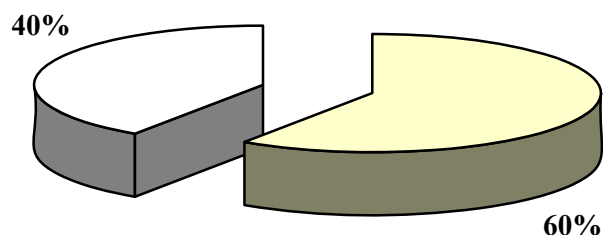
Podjmując problem przemocy domowej, większość badanych (łącznie 81%) stwierdziła, iż słyszała o nim bądź zna przypadki występowania tej patologii w gminie, co należy uznać za zjawisko niezwykle niepokojące. Odmiennego zdania było w sumie 19% respondentów.

W ankiecie znalazły się również pytania dotyczące stanu bezpieczeństwa w środowisku zamieszkania. Respondenci dzieląc się swoimi odczuciami w tym zakresie, wskazywali jednocześnie źródła swojej wiedzy na temat stanu bezpieczeństwa w gminie. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Źródło wiedzy na temat stanu bezpieczeństwa w gminie

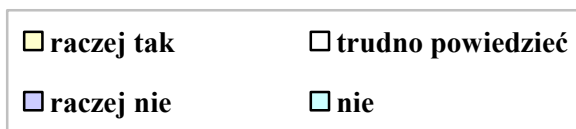
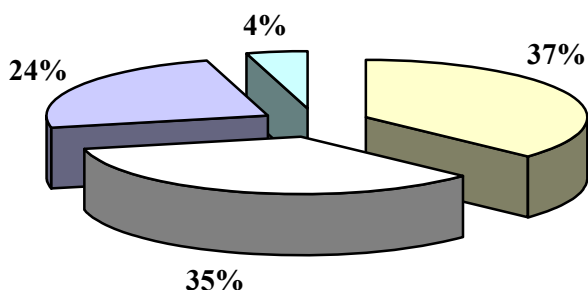

Badania własne Centrum AV.

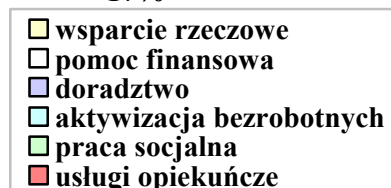
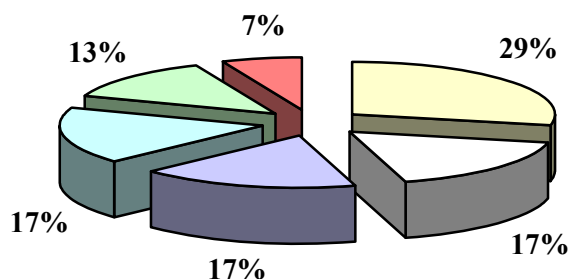
Jeśli chodzi o poczucie bezpieczeństwa w gminie, to zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 94%) stwierdziła, że czuje się bezpiecznie bądź raczej bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmiennego zdania było jedynie 6% respondentów. Źródłem wiedzy respondentów na temat stanu bezpieczeństwa w środowisku lokalnym były w głównej mierze doświadczenia własne (60%).

Kolejne pytania w ankiecie odnosiły się do działalności miejscowego ośrodka pomocy społecznej. Respondenci oceniali ofertę udzielanej pomocy, wskazywali formy wsparcia, jakie powinien świadczyć OPS oraz wypowiadali się na temat pracy pracowników socjalnych. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Czy pomoc MOPS-u jest wystarczająca?

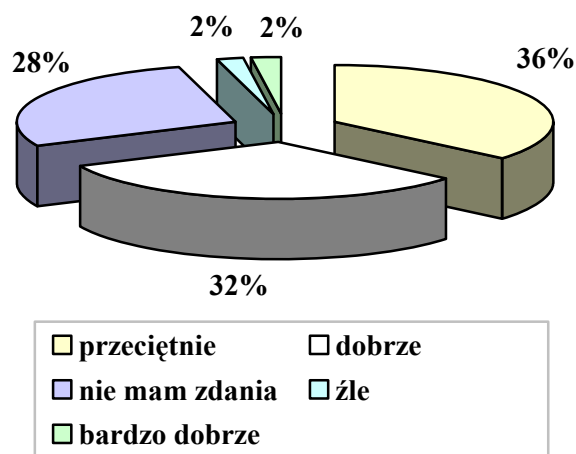
Jaką formę wsparcia powinien oferować MOPS?

Badania własne Centrum AV.

Ocena pracy pracowników socjalnych

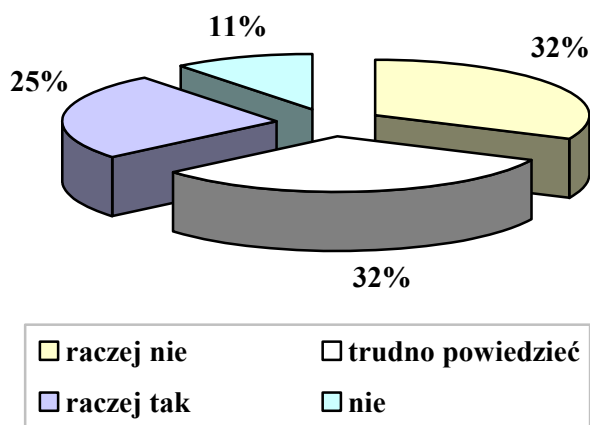

Badania własne Centrum AV.

W sprawie oceny pomocy udzielanej przez MOPS, 37% ankietowanych uznało pomoc za raczej wystarczającą, odmiennego zdania było łącznie 28% respondentów, a 35% osób nie sprecyzowało stanowiska. Wśród form wsparcia, jakie powinien oferować MOPS, badani najczęściej wskazywali na wsparcie rzeczowe (29%), a także pomoc finansową, doradztwo i aktywizację bezrobotnych (po 17%). Jeśli natomiast chodzi o ocenę pracy pracowników socjalnych, 36% badanych oceniło ją jako przeciętną, łącznie 34% respondentów uznało ją za dobrą lub bardzo dobrą, a 2% za złą. Pozostali badani nie mieli zdania.

Uzupełnieniem poprzednio omawianych kwestii było pytanie o stopień zaspokajania potrzeb środowiska lokalnego przez działające na terenie gminy organizacje pozarządowe.

Czy oferta pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe zaspokaja potrzeby środowiska lokalnego?

Badania własne Centrum AV.

Oceniając adekwatność pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe w stosunku do potrzeb ludności gminy, łącznie 43% badanych miało negatywne opinie. Jednocześnie co czwarty ankietowany był odmiennego zdania, a 32% osób nie potrafiło sprecyzować stanowiska w tej sprawie.

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz

badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **sily** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- niska skala bezrobocia,
- niska skala bezrobocia długotrwałego, zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn,
- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości,
- dobre przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi.

Słabe strony

- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwanie,
- niepodnoszenie kwalifikacji przez osoby bezrobotne długotrwanie,
- brak organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym,
- brak oferty pomocy specjalistycznej dla osób bezrobotnych.

Szanse

- brak tendencji wzrostowych bezrobocia długotrwałego i zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- powiązanie programów dla bezrobotnych długotrwanie z unijnymi programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacji,
- wzrost mobilności zawodowej i geograficznej,
- rozwój przedsiębiorczości.

Zagrożenia

- rozwój zjawiska wykluczenia społecznego,
- ograniczona współpraca władz z partnerami społecznymi i przedsiębiorcami w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwanie bezrobotnych,
- ograniczona dostępność kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich,
- istnienie zjawiska osłabienia instytucji rodzinnych i występowanie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży,
- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- prowadzenie przez samorząd działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny,
- aktywne poszukiwanie środków pozabudżetowych,
- zabezpieczanie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego,
- upowszechnianie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- niedostateczna ilość środków finansowych,
- nieadekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,
- deficyt placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich, domów dla samotnych matek, ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- niewystarczające warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej,
- deficyt dostępności pomocy psychologicznej i logopedycznej w szkołach,
- brak wystarczającej bazy rekreacyjno-sportowej dla realizacji rodzinnych form spędzania czasu wolnego,
- niedostateczna baza lokalowa dla świetlic środowiskowych i poradnictwa rodzinnego.

Szanse

- szansa na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny dzięki członkostwu Polski w Unii Europejskiej,
- sprzyjająca udzielaniu pomocy społecznej dzieciom i młodzieży decentralizacja władzy,
- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych.

Zagrożenia

- ograniczone znaczenie organizacji pozarządowych w pracy na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- niezadawalający poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- istnienie etatu głównego specjalisty ds. polityki społecznej przy Urzędzie Miejskim,
- dobrze przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi,
- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń na sprzedaż alkoholu,
- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- dobra współpraca z Kościołem,
- podejmowanie systematycznych i długofalowych działań zgodnie z rocznymi programami profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Słabe strony

- niedostateczna baza lokalowa,
- brak bazy leczenia odwykowego,
- brak miejsc pobytu dla ofiar przemocy,
- brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi,
- niewłączanie się społeczności lokalnej w działania pomocowe.

Szanse

- traktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- współpraca pomiędzy fachowcami różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- wysoka skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych.

Zagrożenia

- niemożność sprostania potrzebom w zakresie zapewnienia pomocy w dziedzinie uzależnień na terenie gminy,
- oznaki zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- dobra dostępność domów pomocy społecznej,
- wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gminy,
- możliwość realizowania się osób starszych w organizacjach samopomocowych,
- korzystanie ze wsparcia wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym.

Słabe strony

- brak określonego standardu usług dla osób starszych,
- niedostateczny dostęp osób starszych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- brak profesjonalnego przygotowania kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym,
- niewystarczająca ilość kadry zajmującej się problematyką osób starszych,
- nieprawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- niski poziom życia osób starszych,
- zmiana modelu rodziny wielopokoleniowej na jedno, dwupokoleniową,
- niedostateczna liczba małych form pomocy społecznej dla osób starszych w gminie,
- istnienie barier technicznych utrudniających codzienne życie osób starszych.

Szanse

- uwrażliwianie systemu oświaty na problem osób starszych,
- brak wzrostu liczby osób samotnych,
- podmiotowe traktowanie osób starszych,
- brak problemu migracji ludzi młodych na inne tereny.

Zagrożenia

- brak szkolenia kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- niedostosowana w pełni dla osób starszych infrastruktura,
- niski poziom koordynacji działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- niedokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych,
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- istnienie na terenie gminy organizacji pozarządowej funkcjonującej w sferze niepełnosprawności,
- przepływ informacji między podmiotami pomocowymi,
- zaangażowanie środowiska osób niepełnosprawnych w działalność samopomocy,
- upowszechnianie w środowisku lokalnym pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych.

Słabe strony

- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- niedostateczna baza rehabilitacyjna dla osób niepełnosprawnych,
- niedostateczna oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,
- niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,
- prowadzenie edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,
- współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym,
- równomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- stabilna liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- likwidowanie barier architektonicznych.

Zagrożenia

- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- posiadanie wyspecjalizowanej kadry pracowników pomocy społecznej kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną,
- dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych.

Słabe strony

- posiadanie niedostatecznej liczby wyspecjalizowanej kadry pracowników pomocy społecznej,
- przeciążenie pracowników socjalnych liczbą zadań.

Szanse

- odpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa w zakresie służb pomocy społecznej,
- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej,
- współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty.

Zagrożenia

- niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry.

Inne mocne i słabe strony lokalnego systemu polityki społecznej

Mocne strony

- otwartość i wola władz do rozwiązywania problemów społecznych,
- wysoki poziom edukacji w szkołach,
- bliskość stolicy,
- napływ ludności w wieku rozrodczym.

Słabe strony

- brak komunikacji lokalnej umożliwiającej przemieszczanie się wewnątrz gminy,
- słaba infrastruktura lokalowa w zakresie realizacji potrzeb edukacyjnych, socjalnych i sportowych,
- niedobory kadrowe w policji,
- brak dostępu do lekarzy specjalistów na terenie gminy,
- niski poziom wykształcenia mieszkańców.

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1. INSTYTUCJE SAMORZĄDOWE

Instytucją oferującą pomoc i wsparcie mieszkańcom gminy jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej mieszczący się w Halinowie przy ul. Spółdzielczej 1. Podmiotem prowadzącym jednostkę jest Gmina Halinów. Ośrodek, działając m.in. na podstawie ustawy o pomocy społecznej i realizując zadania wynikające z ustaw o świadczeniach rodzinnych i postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej i dodatkach mieszkaniowych, koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie. Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

Kadra zatrudniona w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Halinowie (kierownik, 4 pracowników socjalnych oraz 3 innych pracowników) uczestniczy w różnych formach dokształcania i podnoszenia swoich kwalifikacji, wśród których należy wymienić następujące szkolenia i warsztaty: „Prawne i psychologiczne aspekty przemocy w rodzinie”, „Paca socjalna z rodziną dysfunkcyjną”, „Profilaktyka i praca z młodzieżą w kontekście uzależnień oraz zaburzeń zachowania. Asertywność w kontaktach z podopiecznymi. Jak sobie radzić z własnym stresem i zachować granicę między życiem osobistym i zawodowym?”, „Pomoc społeczna w walce z bezrobociem: wykorzystanie instrumentów ekonomii społecznej w pracy socjalnej”, „Świadczenia rodzinne realizowane przez gminy, zmiany przepisów prawnych”.

Gmina Halinów realizuje programy środowiskowe: „Świetlica Środowiskowa w Halinowie”, „Świetlica Środowiskowa w Okuniewie”, „Klub Środowiskowy w Halinowie”. Programy te realizowane są odpowiednio w pomieszczeniach budynku komunalnego, w szkole i w budynku parafialnym. W ramach tych programów 50-osobowa grupa dzieci i młodzieży ma zapewnioną pomoc w odrabianiu lekcji, zajęcia opiekuńczo-wychowawcze, rozwijające zainteresowania, dożywanie. Programy środowiskowe realizowane są na podstawie rocznych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii uchwalanych przez Radę Miejską. Ponadto na podstawie programu profilaktyki na terenie gminy Halinów działają dwa Punkty Informacyjno-Konsultacyjne dla osób z problemem alkoholowym w Halinowie i Okuniewie, Punkt Konsultacyjny i grupa wsparcia dla osób doświadczających problemu przemocy i współuzależnienia, Punkt Wsparcia dla Rodziny.

Jednostką organizacyjną Gminy Halinów, działającą od 1 stycznia 2005 r., oferującą m. in. pomoc osobom bezrobotnym jest Gminne Centrum Informacji (GCI). GCI zatrudnia 6 osób (etaty: 4, 5). Posiada dwie pracownie komputerowe w Halinowie i Okuniewie, w których bezpłatnie mogą korzystać osoby bezrobotne. GCI udostępnia również informacje o ofertach pracy, szkoleniach, targach pracy dla bezrobotnych, służy doradztwem w zakresie pisania odpowiedzi na oferty pracy, udziela informacji o zasadach zakładania własnej działalności gospodarczej, zasadach ubiegania się o fundusze unijne i inne. Monitoruje stan i strukturę bezrobocia na terenie gminy Halinów. Ponadto GCI podejmuje różnego rodzaju działania promujące miasto i gminę Halinów, wspiera działania prowadzone na terenie gminy na rzecz dzieci i młodzieży.

2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W gminie Halinów funkcjonują 3 fundacje, 8 stowarzyszeń, 3 kluby sportowe (i 10 nieformalnych klubów piłkarskich), 3 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej oraz są 3 parafie, 1 ośrodek duszpasterski kościoła rzymskokatolickiego i 1 parafia innego kościoła. Pomiędzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje dobry przepływ informacji dotyczący podopiecznych korzystających z pomocy. Samorząd gminy dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiednie akty prawa miejscowego dotyczące współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Skutkuje to podejmowaniem współpracy z tymi organizacjami w zakresie zlecenia realizacji zadań własnych, dofinansowywania działalności statutowej organizacji, wsparcia rzeczowego i lokalowego oraz konsultacji i doradztwa.

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego form pomocy. Poniżej prezentowane są organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Halinów.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY HALINÓW

1. Towarzystwo im. „Rycerza Okunia”, ul. Szkolna 13, 05-079 Okuniew.
2. Stowarzyszenie „Zielony Wiąz” – Stowarzyszenie Obrońców Naturalnych Dóbr Mazowsza, Michałów 74, 05-079 Michałów.
3. Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych „Kubuś”, ul. Jasna 7, 05 074 Józefin.
4. Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń” – Dom Pomocy Bezdomnym i Najuboższym, ul. Hipolitowska 121A, 05-074 Hipolitów.
5. Stowarzyszenie Mieszkańców Długiej Szlacheckiej, ul. Popiehuszki 53, 05-071 Długa Szlachecka.
6. Stowarzyszenie „Eko-Ochrona”, ul. Leśna 27, 05-071 Długa Szlachecka.
7. Stowarzyszenie „Rozwijamy talenty”, ul. Słoneczna 13, 05-074 Długa Kościelna.
8. Stowarzyszenie Aktywnie Wspierających Rozwój Okuniewa, ul. Warszawska 55, 05-079 Okuniew.
9. Fundacja „Leko”, ul. Południowa 8, 05-079 Okuniew.
10. Ochotnicza Straż Pożarna w Cisiu, Cisie.
11. Ochotnicza Straż Pożarna w Długiej Kościelnej, Długa Kościelna.
12. Ochotnicza Straż Pożarna w Okuniewie, Okuniew.
13. Uczniowski Klub Sportowy Halinów – Judo, ul. Okuniewska 1115, 05-074 Halinów.
14. Uczniowsko-Młodzieżowy Klub Kulturalno-Sportowy „Pogoń” w Okuniewie, ul. Słoneczna 5, 05-074 Okuniew.
15. Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Okuńhal” w Halinowie, Okuniew.
16. Nieformalne kluby piłkarskie: „Husaria Hipolitów”, „Szakale Józefin”, „MKS Halinów”, „FIFA Squad”, „Filmweb Brzeziny”, „Samograj Halinów”, „Zakład Mięsny Misko”, „Długa Team”, „Prawie Jak Mistrz Halinów”, „A-Team Halinów”.

Ponadto na terenie gminy Halinów działają fundacje mające siedziby poza gminą:

1. Fundacja „Otwartych Serc”, ul. 3-go Maja 34, 05-070 Sulejówek.
2. Fundacja „Pinokio”, Mienia 119, 05-319 Ceglów.

2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Halinów korzystał z szeregu możliwości pozyskania informacji od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko

rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, korzystano ze źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

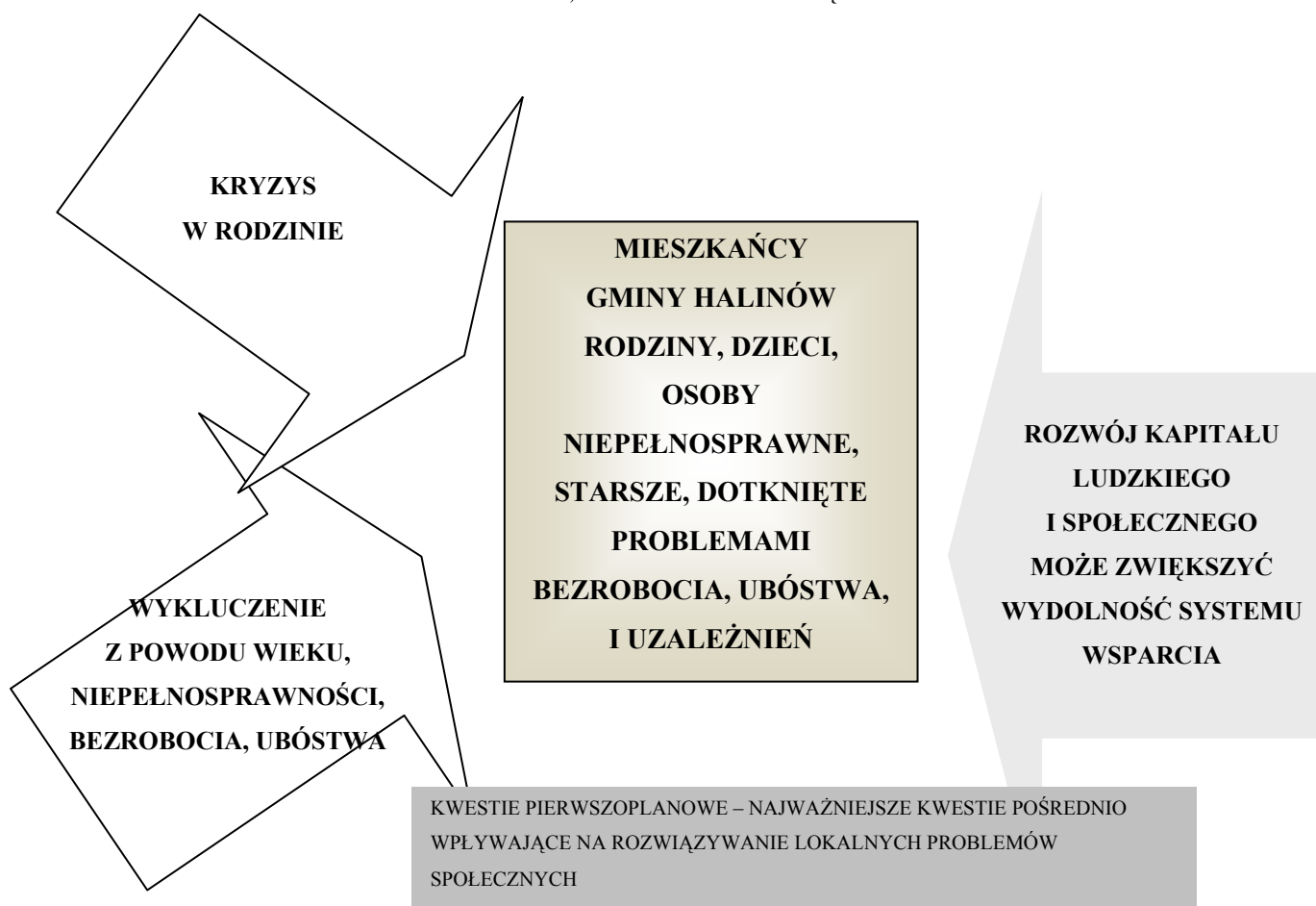
Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Zespół przygotowujący dokument uznał, iż problemami, dla których w pierwszej kolejności należy zaprogramować działania, są dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze, które osłabiają rodziny, a tym samym nie pozwalają w pełni zaspokoić potrzeb rozwojowych dziecka. Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić osobom niepełnosprawnym i starszym – grupom szczególnie podatnym na marginalizację i wykluczenie społeczne. Ważne jest przeciwdziałanie długotrwałemu bezrobociu prowadzącemu do ubóstwa. Istotnym zagadnieniem jest także niwelowanie problemu uzależnień, negatywnie wpływającego na kondycję lokalnej społeczności. W celu zwiększenia wydolności systemu wsparcia na terenie gminy, należy ponadto rozwijać kapitał ludzki i społeczny (w tym współpracę z sektorem pozarządowym), aby móc w skuteczny sposób realizować nowatorskie rozwiązania i występować o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej, nie sposób nie dostrzec w dokumencie programowym powyższych kwestii i wskazać dla nich właściwych możliwości rozwoju.

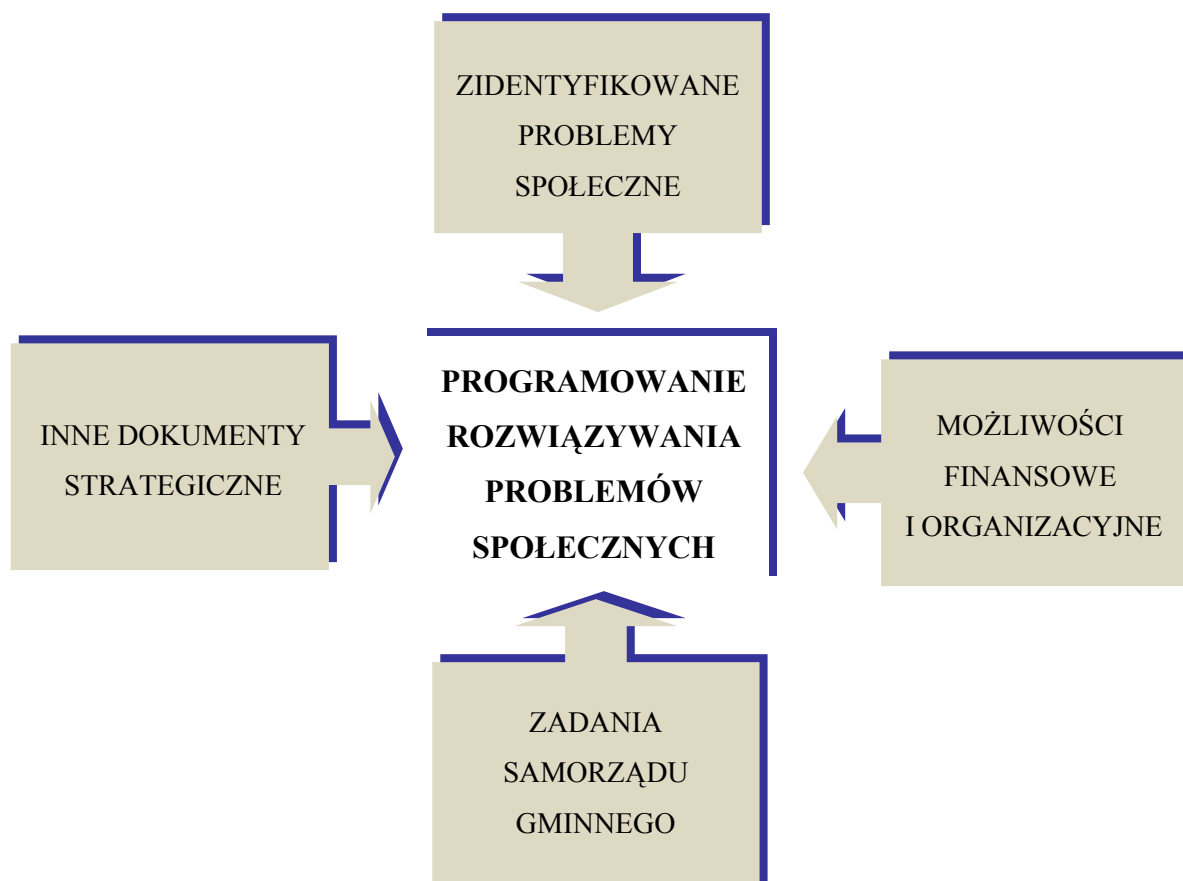
Poniższy diagram przedstawia problemy społeczne gminy Halinów, które należy rozwiązać w ramach lokalnej strategii.

PROBLEMY SPOŁECZNE GMINY HALINÓW, KTÓRE NALEŻY ROZWIĄZAĆ W RAMACH LOKALNEJ STRATEGII

Poniższy diagram przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części dokumentu przedstawiono najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

3.1. MISJA

	<p>GMINA HALINÓW – W TROSCE O WSZECZSTRONNY ROZWÓJ LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWO SOCJALNE</p>
--	---

3.2. CELE STRATEGICZNE, SZCZEGÓŁOWE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Problem:

Rodziny niewydolne wychowawczo nie w pełni zaspokajają potrzeby rozwojowe dziecka.

Cel strategiczny 1.

**Wspieranie rodzin będących w kryzysie,
ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży**

Cele szczegółowe:

1. Pomoc osobom i rodzinom, u których stwierdzono bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
2. Pomoc niepełnosprawnym i długotrwale chorym dzieciom i ich rodzinom.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-2:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca na:
  - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
  - diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
2. Pomoc materialna dla osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.
3. Zapewnienie rodzinom i osobom samotnie wychowującym dzieci dostępu do pomocy pedagogicznej, psychologicznej i prawnej.
4. Rozwój sieci świetlic szkolnych oraz środowiskowych z programami socjoterapeutycznymi, działających w poszczególnych miejscowościach, oferujących pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Do zadań tych świetlic należy m.in.: dożywianie, właściwa opieka pedagogiczna, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych.
5. Podjęcie działań w kierunku organizacji na terenie gminy placówki opiekuńczo-wychowawczej wsparcia dziennego.
6. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi opiekę dla dzieci.
7. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności sądem rodzinnym oraz kuratorami sądowymi.
8. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR, ROPS, inne).
9. Zwiększenie dostępności przedszkoli oraz innych form edukacji przedszkolnej. Udzielanie wsparcia dla inicjatywy organizacji żłobka w gminie.
10. Tworzenie i wdrażanie programów w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
11. Organizowanie dla rodziców i ich dzieci różnych form edukacji wychowawczej oraz tworzenie systemu poradnictwa.
12. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych i ciekawych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez planowanie adekwatnej liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych.
13. Zapewnienie możliwości uczestnictwa dzieci niepełnosprawnych w zajęciach w okresie ferii i wakacji.
14. Zapewnienie możliwości transportu indywidualnego do najbliższych placówek edukacyjnych dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej w celu realizacji obowiązku szkolnego.
15. Zorganizowanie miejsca, w którym dzieci niepełnosprawne mogłyby integrować się ze środowiskiem lokalnym oraz korzystać z zajęć terapeutyczno-rehabilitacyjnych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

W niedalekiej przyszłości znaczna grupa mieszkańców w wieku produkcyjnym będzie kończyć swą działalność zawodową, a tym samym zasili grono seniorów. Wraz ze starzeniem się lokalnej społeczności nasilają się problemy zdrowotne i zwiększa się liczba osób niepełnosprawnych. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tych grup odpowiedniej sfery usług wzmacniających i wspierających. Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić grupom dotkniętym i zagrożonym bezrobociem, ubóstwem i uzależnieniami – problemami bardzo często będącymi przyczyną wykluczenia ze środowiska lokalnego.

Cel strategiczny 2.

Integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cele szczegółowe:

1. Wsparcie seniorów i osób niepełnosprawnych.
2. Pomoc osobom dotkniętym i zagrożonym problemami bezrobocia i ubóstwa.
3. Rozwijanie systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Kierunki działań do celu szczegółowego 1:

1. Systematyczny monitoring i analiza potrzeb mieszkańców będących w wieku poprodukcyjnym oraz niepełnosprawnych.
2. Zabezpieczenie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu ich zamieszkania, w szczególności poprzez:
  - propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia,
  - rozwijanie usług pielęgnacyjno-opiekuńczych, w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry, co ma bezpośredni wpływ na jakość świadczonych usług,
  - uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
  - rozwój oferty kulturalnej adresowanej do osób w podeszłym wieku w celu ich aktywizacji.
3. Podjęcie działań w kierunku organizacji na terenie gminy dziennego domu pobytu z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych umysłowo i fizycznie.
4. Organizowanie, przy współpracy z funkcjonującymi na terenie gminy placówkami oświatowymi, spotkań międzypokoleniowych mających na celu poprawę kontaktu osób starszych z młodszymi.
5. Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej i partycypacji osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym:
  - budowa projektów socjalnych promujących integrację społeczną,
  - organizowanie czasu wolnego w formie zajęć kulturalnych, rekreacyjnych.
6. Wsparcie materialne dla osób w podeszłym wieku, samotnych i niepełnosprawnych.
7. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie:
  - likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej,
  - aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
8. Wsparcie osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie w samodzielnym funkcjonowaniu, w szczególności poprzez organizowanie na terenie gminy opieki medycznej, psychologicznej, poradnictwa socjalnego, pomocy materialnej oraz wsparcie ich rodzin.

Kierunki działań do celu szczegółowego 2:

1. Zmniejszanie skutków bezrobocia i ubóstwa poprzez adekwatną pomoc finansową i rzeczową realizowaną przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.
2. Rozwijanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy, obejmującej m.in. organizowanie stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego, prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych, szkoleń i kursów umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych (ze szczególnym uwzględnieniem osób w wieku 45 i więcej lat).
3. Objęcie systematyczną pracą socjalną osób marginalizowanych, w tym bezrobotnych, bezdomnych, aby zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia i zmiany stylu życia.
4. Systematyczne doszkadzanie pracowników socjalnych w zakresie wdrażania nowych instrumentów w pracy socjalnej – kontraktu socjalnego.

5. Rozwijanie form pośrednictwa pracy w Gminnym Centrum Informacji.
6. Współdziałanie w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.
7. Podjęcie działań zmierzających do zapewnienia mieszkań socjalnych osobom pozbawionym mieszkania.

Kierunki działań do celu szczegółowego 3:

1. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych poprzez prowadzenie działań edukacyjnych i kontrolnych.
2. Zmiana zachowań społecznych i postaw mieszkańców wobec problemu nadużywania alkoholu i eksperymentowania z narkotykami.
3. Zintensyfikowanie działań z zakresu profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
4. Zwiększenie dostępności pomocy i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym oraz wzmocnienie efektów leczenia.
5. Opracowanie i realizacja lokalnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.
6. Opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania przemocy domowej.
7. Rozwijanie nowoczesnych strategii i wprowadzanie nowych metod rozwiązywania problemów uzależnień.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Aktywność obywatelska jest warunkiem pozwalającym na realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Cel strategiczny 3.

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego w środowisku lokalnym

Cele szczegółowe:

1. Monitoring problemów społecznych i profesjonalizacja kadr pomocy społecznej.
2. Rozwój aktywności społecznej i zwiększenie współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi.

Kierunki działania do celów szczegółowego 1:

1. Systematyczny monitoring problemów społecznych realizowany przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.
2. Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych.
3. Ciągłe podnoszenie kwalifikacji przez kadrę pomocy społecznej w celu lepszego rozpoznawania i reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.
4. Systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów celowych oraz funduszy, służący ewentualnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwiązywanie lokalnych potrzeb społecznych.
5. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom gminy np. poprzez Internet, ulotki, prasę lokalną.

Kierunki działania do celów szczegółowego 2.

1. Rozwój systematycznej współpracy samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi – m.in. zwiększenie koordynacji działania organizacji pozarządowych.
2. Propagowanie idei samopomocy i obywatelskiego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.
3. Promowanie idei wolontariatu i pozyskiwanie wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Miejska i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i szkoły.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami

i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- **Zespół wdrażający strategię.**

Zespół powinien zostać powołany przez burmistrza odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca burmistrza, kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, główny specjalista ds. polityki społecznej oraz inne osoby wskazane przez burmistrza.

- **Roczna ocena wdrażania strategii.**

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać burmistrzowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

3.3.2. WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

- W obszarze dotyczącym ludności:
  - przyrost naturalny na 1.000 osób,
  - saldo migracji na 1.000 osób.
- W obszarze dotyczącym rynku pracy:
  - udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo,
  - udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
  - liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy.
- W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności:
  - dochody do dyspozycji gospodarstw domowych,
  - dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych,
  - odsetek osób żyjących w ubóstwie,
  - głębokość ubóstwa,
  - udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację jako złą lub bardzo złą.
- W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia:
  - liczba ludności z wykształceniem wyższym na 1.000 osób w wieku 25 lat i więcej,
  - liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim na 1.000 osób w wieku 20 lat i więcej.

Dodajmy, że istnieją również wskaźniki – instrumenty polityki społecznej, za pomocą których cele mogą być osiągnięte lub które mogą wspomagać procesy osiągania celów. Są to m.in. procentowe udziały:

- osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z różnych form pomocy, w tym MOPS i GKRPA, w stosunku do szacunkowo określonej liczby osób dotkniętych tymi problemami w skali gminy,
- młodzieży uczestniczącej w programach profilaktyki uzależnień w populacji młodzieży,
- osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w populacji osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w populacji osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w populacji osób dotkniętych tymi problemami i inne.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Ostateczny kształt systemu monitoringu powinien zostać skorelowany z projektami, które będą realizowane w ramach strategii. Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiągniętych celów są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Społeczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

3.3.3. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Miejska rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty MOPS-u),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Miejską stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

3.3.4. PROPONOWANE PROJEKTY – BANK POMYSŁÓW

Prezentowane projekty powstały w trakcie prac nad dokumentem strategicznym i przedstawiamy je na zasadzie „banku pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy wnioskodawcy projektów pozyskają na nie środki finansowe. Należy dodać, że zaproszenie do budowania projektów przekazano organizacjom pozarządowym i instytucjom gminy działającym w obszarze polityki społecznej.

1. „Ambasadorowie trzeźwości”

Wnioskodawca:	Fundacja „Pinokio”, Mienia 119, 05-319 Ceglów, adres korespondencyjny: skrytka pocztowa 9, 05-074 Halinów
Cel strategiczny:	<ul style="list-style-type: none"> • grupa wsparcia dla osób uzależnionych i warsztaty, • grupa wsparcia dla osób współuzależnionych i warsztaty
Cele szczegółowe	<ul style="list-style-type: none"> • grupa dla uzależnionych – do 14 osób, • grupa współuzależnionych – do 14 osób, • warsztaty 2 razy w miesiącu przez 16 godzin
Grupa objęta działaniem:	Osoby uzależnione i współuzależnione

2. „Kolonie i zimowiska profilaktyczno-wypoczynkowe”

Wnioskodawca:	Fundacja „Pinokio”, Mienia 119, 05-319 Ceglów, adres korespondencyjny: skrytka pocztowa 9, 05-074 Halinów
Cel strategiczny:	<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie dzieci i młodzieży w poszukiwaniu pozytywnych doświadczeń, • kontynuacja pracy profilaktycznej w świetlicach, • wypoczynek
Cele szczegółowe	Zimowisko dla 45 osób (1 turnus), kolonie dla 80 osób (2 lub 3 turnusy)
Grupa objęta działaniem:	Dzieci i młodzież

3. „Koalicja przeciw przemocy”

Wnioskodawca:	Fundacja „Pinokio”, Mienia 119, 05-319 Ceglów, adres korespondencyjny: skrytka pocztowa 9, 05-074 Halinów
Cel strategiczny:	<ul style="list-style-type: none"> • spójna współpraca służb społecznych w zakresie przeciwdziałania przemocy, • działania informacyjne dla społeczeństwa, • pomoc doraźna dla ofiar przemocy
Grupa objęta działaniem:	Osoby doznające przemocy.

4. „Bez uzależnień - zawsze”

Wnioskodawca:	Zespół Szkolno-Przedszkolny, ul. Szkolna 4, 05-079 Okuniew
Cel strategiczny:	Przeciwdziałanie uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży poprzez lepsze przygotowanie ich do pełnienia ról społecznych
Cele szczegółowe:	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom jako stałego elementu wspierające pracę wychowawczą, • przygotowanie młodych ludzi do pełnienia ról w rodzinie (nauka gotowania, zdrowego żywienia, warsztaty z psychologii rozwojowej i społecznej)
Grupa objęta działaniem:	Dzieci, młodzież, rodzice

5. „Pomoc szkoły w rozwiązywaniu najważniejszych problemów społeczności lokalnej”

Wnioskodawca:	Szkoła Podstawowa w Brzezinach, Brzeziny 3, 05-074 Halinów
Cel strategiczny:	Rozwiązywanie problemów społecznych w obwodzie szkoły
Cele szczegółowe:	<ul style="list-style-type: none"> • szkolenia dla bezrobotnych, • zajęcia pozalekcyjne dla dzieci z ubogich i niepełnych rodzin, • pomoc materialna dla dzieci z ubogich rodzin, • szkolenia dla rodzin z problemem uzależnień
Grupa objęta działaniem:	Mieszkańcy wsi Brzeziny, Wielgolas Duchnowski, Wielgolas Brzeziński

6. „Wspomaganie rozwoju dzieci najmłodszych”

Wnioskodawca:	Szkoła Podstawowa w Chobocie, Chobot 50, 05-074 Halinów
Cel strategiczny:	Umożliwianie dzieciom z terenów wiejskich uczestnictwa w zajęciach pozaszkolnych
Cele szczegółowe:	Wszechstronny rozwój dzieci w grupie przedszkolnej oraz wyrównywanie szans startu szkolnego dla dzieci zamieszkałych na wsi
Grupa objęta działaniem:	Dzieci od 3 do 5 lat z terenów wiejskich gminy Halinów

7. „Ciekawie spędzamy czas wolny”

Wnioskodawca:	Szkoła Podstawowa w Chobocie, Chobot 50, 05-074 Halinów
Cel strategiczny:	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i rozwijanie ich zainteresowań
Cele szczegółowe:	Rozwój zainteresowań sportem, turystyką, sztuką
Grupa objęta działaniem:	Dzieci od 7 do 12 lat z terenu gminy Halinów

8. „Pedagogizacja rodziców”

Wnioskodawca:	Szkoła Podstawowa w Chobocie, Chobot 50, 05-074 Halinów
Cel strategiczny:	<ul style="list-style-type: none"> • wspomaganie opiekuńczej i wychowawczej roli rodziców, • przeciwdziałanie nałogom i patologii społecznej w środowisku lokalnym
Cele szczegółowe:	<ul style="list-style-type: none"> • wydolna wychowawczo rodzina, • zapobieganie agresji i nałogom w środowisku lokalnym, • pomoc w rozwiązywaniu problemów niewydolnym społecznie rodzinom
Grupa objęta działaniem:	Rodzice uczniów i pozostali mieszkańcy wsi

9. „Szkoła bez agresji, przemocy i uzależnień”

Wnioskodawca:	Zespół Szkół w Halinowie, ul. Okuniewska 115, 05-074 Halinów
Cel strategiczny:	Zapewnienie bezpieczeństwa i zapobieganie uzależnieniom
Cele szczegółowe:	<ul style="list-style-type: none"> • umiejętne niesienie pomocy rówieśnikom i osobom starszym (współpraca z fundacjami), • organizowanie pogadanek, prelekcji, konkursów dotyczących troski o zdrowie i życie, a także bezpieczeństwa w szkole i poza szkołą,

	<ul style="list-style-type: none"> • aktywne spędzanie czasu wolnego i rozwój zainteresowań, • przygotowanie młodzieży do pełnienia ról w rodzinie
Grupa objęta działaniem:	Spółeczność szkolna i rodzice

10. „Szansa na sukces teraz i w przyszłości”

Wnioskodawca:	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Kubuś”, Jasna 7, Józefin, 05-074 Halinów
Cel strategiczny:	Terapia dzieci przedszkolnych i szkolnych z terenu gminy mających problemy z nauką (czytanie, pisanie, mowa, funkcjonowanie społeczne i emocjonalne)
Cele szczegółowe	Terapia sensoryczna, według której będzie realizowany projekt, jest metodą wykorzystywaną w pracy z dziećmi o prawidłowym rozwoju intelektualnym, ale z nadpobudliwością, z grupy ryzyka dysleksji, a także upośledzonych umysłowo, niedowidzących, autystycznych, z porażeniem mózgowym
Grupa objęta działaniem:	Dzieci niepełnosprawne z terenu gminy Halinów w wieku od 3 do 15 lat oraz dzieci od 6 do 10 lat z problemami w nauce szkolnej

11. „Podaj dłoń przyjacielu”- świetlica integracyjna

Wnioskodawca:	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Kubuś”, Jasna 7, Józefin, 05-074 Halinów
Cel strategiczny:	Integracja społeczności lokalnej i zorganizowanie miejsca, w którym mogłyby w wolnym czasie przebywać dzieci z okolicznych miejscowości
Cele szczegółowe:	<ul style="list-style-type: none"> • zorganizowanie dzieciom ciekawej formy spędzania wolnego czasu, • umożliwienie integracji dzieci zdrowych i niepełnosprawnych, • poprawa funkcjonowania dzieci niepełnosprawnych w społeczeństwie, • wyrabianie nawyku wychodzenia z domu dzieci niepełnosprawnych i przebywania w grupie
Grupa objęta działaniem:	<ul style="list-style-type: none"> • dzieci i młodzież z Długiej Szlacheckiej i okolic, • dzieci niepełnosprawne

12. „Klub Seniora”

Wnioskodawca:	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło nr 2 w Halinowie
Cel strategiczny:	Integracja osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku
Cele szczegółowe:	<ul style="list-style-type: none"> • usprawnienie fizyczne, • aktywizacja społeczna, • urozmaicenie życia osobom starszym
Grupa objęta działaniem:	Osoby starsze, emeryci, renciści i inwalidzi z terenu gminy

13. „Aktywizacja osób wykluczonych społecznie oraz zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób dorosłych i dzieci, z różnych przyczyn zagrożonych wykluczeniem”

Wnioskodawca:	Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń”, Hipolitów, ul. Hipolitowska 121a, 05-074 Halinów
----------------------	---

Cel strategiczny:	Aktywizacja osób wykluczonych społecznie i zagrożonych oraz wyrównywanie szans dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych
Cele szczegółowe:	<ul style="list-style-type: none"> • powrót osób bezdomnych do społeczeństwa, • zmniejszenie problemu bezrobocia i ubóstwa, • wsparcie rodzin wielodzietnych, • wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
Grupa objęta działaniem	<ul style="list-style-type: none"> • osoby bezdomne, • osoby bezrobotne, • rodziny wielodzietne dotknięte ubóstwem, • dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych

14. „Bezpieczna droga do szkoły”

Wnioskodawca:	Komisariat Policji w Halinowie
Cel strategiczny:	Zapewnienie młodzieży bezpieczeństwa w drodze do szkoły
Cele szczegółowe:	Pokazanie młodzieży, poprzez cykle pogadań i projekcji filmowych, zagrożeń wynikających z niewłaściwych zachowań na drodze oraz wskazania sposobów bezpiecznego korzystania z dróg
Grupa objęta działaniem	Uczniowie klas I-III oraz IV-VI Szkół Podstawowych

15. „Stop narkotykom”

Wnioskodawca:	Komisariat Policji w Halinowie
Cel strategiczny:	Przeciwdziałanie zjawisku narkomanii wśród młodzieży szkolnej
Cele szczegółowe:	Przedstawienie młodzieży skutków i konsekwencji wynikających z kontaktów ze środkami odurzającymi, poprzez cykl spotkań z pedagogami i uczniami
Grupa objęta działaniem	Uczniowie klas IV-VI Szkół Podstawowych i Gimnazjów

16. „Razem łatwiej”

Wnioskodawca:	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Halinowie
Cel strategiczny:	<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie osób chorych psychicznie w samodzielnym funkcjonowaniu, • wsparcie rodzin osób chorych psychicznie
Cele szczegółowe:	<ul style="list-style-type: none"> • utworzenie i prowadzenie grupy wsparcia dla dorosłych osób chorych psychicznie, • organizacja usług specjalistycznych dla osób chorych psychicznie na terenie gminy, • utworzenie i prowadzenie grupy wsparcia dla członków rodzin, którzy sprawują opiekę nad osobą chorą psychicznie, • podjęcie działań zmierzających do utworzenia warsztatów terapii zajęciowej dla osób psychicznie chorych
Grupa objęta działaniem	Osoby chore psychicznie i ich rodziny

17. „Poradnictwo rodzinne”

Wnioskodawca:	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Cel strategiczny:	Wspieranie rodzin zagrożonych dysfunkcjami społecznymi
Cele szczegółowe:	<ul style="list-style-type: none"> • aktywizacja rodzin w zakresie rozwiązywania problemów, • motywowanie do podejmowania korzystnych strategii radzenia sobie w sytuacji kryzysowej, • poprawa funkcjonowania rodziny jako ekosystemu społecznego.
Grupa objęta działaniem	Rodziny dzieci i młodzieży uczęszczającej do świetlic środowiskowych, skierowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, rodziny znajdujące się w kryzysie

18. „Centrum aktywności młodzieży”

Wnioskodawca:	Centrum aktywności młodzieży – grupa nieformalna
Cel strategiczny:	Wsparcie dla inicjatyw młodzieży działającej na rzecz środowiska lokalnego
Cele szczegółowe:	<ul style="list-style-type: none"> • zagospodarowanie czasu wolnego i rozwijanie zainteresowań i zamiłowań młodzieży, • budowanie poczucia własnej wartości, odpowiedzialności i współdziałania w grupie, • poszukiwanie możliwości utworzenia klubu młodzieżowego
Grupa objęta działaniem	Młodzież

19. „Placówka opiekuńczo-wychowawcza wsparcia dziennego”

Wnioskodawca:	Urząd Miejski w Halinowie
Cel strategiczny:	Zapobieganie patologią społecznym w środowisku dzieci i młodzieży
Cele szczegółowe:	Podjęcie działań na rzecz utworzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej wsparcia dziennego (opracowanie projektu budżetu placówki, nawiązanie współpracy z instytucjami mającymi wpływ na tworzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych, badanie możliwości utworzenia placówki na bazie dotychczas prowadzonych świetlic i klubu środowiskowego, pozyskiwanie funduszy na utworzenie placówki)
Grupa objęta działaniem	Dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych

20. „Szkoła miejscem integracji społecznej”

Wnioskodawca:	Szkoła Podstawowa w Chobocie, Chobot 50, 05-074 Halinów
Cel strategiczny:	Integracja społeczności lokalnej
Cele szczegółowe:	Organizacja imprez szkolnych i zajęć integracyjnych (Dzień Niepełnosprawnych, Choinka, zawody sportowe, ogniska, itp.)
Grupa objęta działaniem	Dzieci i młodzież niepełnosprawna i ich rodzice, środowisko lokalne

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. do:

- Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,*
- Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,*
- Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,*
- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,*
- Programu Przeciwdziałania Narkomanii.*

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.

UZASADNIENIE

do uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Halinów na lata 2008-2013

Konieczność opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art.17, ust.1, pkt.1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004. oraz art.4, ust.2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dnia 12 kwietnia 1982r. z późn.zm.

Dokument ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorców interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk występujących w obrębie danej społeczności), które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Halinów obejmuje i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów lokalnych pomocy społecznej.